Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

הײַנט 8 זײַטען

נײַער פֿאָלקסבלאַט

אונפּאַרטײַאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפֿטליכע טאָג - צײַטונג

Nr. 281 (973 | Łódź, Sroda 8 Grudnia 1926 | פֿירטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך ג׳ טבת תרפ״ז. | Nr. 281 (973

אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

„כתר צעירים“
לאָדז, נאַוראָמיעסקאַ 22.

הײַנט, מיטוואָך (זאת-חנוכה)

פ׳ ווינש, 7 אַ זייגער אָוענד קומט פֿאָר אַ

זאַל פֿילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

גראַנדיעזע התחלת-הספר-פֿייערונג

ספּעצ. אויף די פֿײַערונג טרעט אויף דער בער. ווילנער אָבער - קאַנטאָר

משה קוסעוויצקי

מיט אַ כאָר פֿון 60 מאַן אונטער לײַטונג פֿון בעוו. דיר. ה׳ י. רובין.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען הרב האַראָוויטש (ווינען) רעד. א. ג. פֿרידענזאָהן און א. פּ. פּטאַשניק.

די קלײַנע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען בײַ ה׳ זעלמאַנאָוויטש (פּעטריקאָווער 12) און פֿון 10 אַ זייגער פֿריה—בײַ דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע-זאַל.

692

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער לאַנג-יעהריגער פֿערוואַלטונגס מיטגליד און מיטגליד פֿון דער דאָקטוירים-קאָמיסיע

נ. ע.

ד״ר ישראל מאַרגאַליס

אין פֿערשטאָרבענעם פֿערלירען מיר אַ געוויסענהאַפֿטען און איבער-געגעבענעם טוער לטובת אונזער אינסטיטוציע.

צו דער לויה, וועלכע קומט פֿאָר הײַנט, מיטוואָך דעם 8 טען דעצעמבער 12 אַ זייגער בייטאָג פֿון טרויער-הויז טראַגוטאַ 12, ווערען געבעטען אַלע מיטגלידער פּינקטליך צו ערשיינען, כדי אָבצוגעבען דעם פֿערשטאָרבענעם דעם לעצטען כבוד.

עהרען זײַן אָנדענקען!

די פֿערוואַלטונג פֿון „בקור-חולים“ און „אוזדראָווסקאַ“.

687

נ״ע

ד״ר ישראל מאַרגאַליס

דאָקטאָר מעדיצין

איז נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען געשטאָרבען דעם 7-טען דעצעמבער ד. י. אין עלטער פֿון 66 יאָהר.

די לויה קומט פֿאָר הײַנט, מיטוואָך דעם 8-טען דעצעמבער ד. י. 12 אַ זייגער בײַ-טאָג פֿון טרויער-הויז טראַגוטאַ 12, וועגען וואָס עס טיילען מיט די אין טיפֿען טרויער פֿערבליבענע

פֿרוי, קינדער, אייניקלעך און פֿאַמיליע.

686

ועד החברה ליסוד בתי ספר תיכונים עברים בלודז מודיע ע״ד מותו של סגן נשיאו

הד״ר ישראל מאַרגולית נ״ע

שהלך לעולמו ביום ב׳ טבת תרפ״ז

המנוח הצטיין בתור אדם, בתור יהודי ובתור רופא במדותיו הצנועים והטהורים, בבהירות רוחו ובעבודתו הנמרצה לטובת בתי הספר שלנו.
בעבודתו זאת היה לנו במשך שנים רבות לחבר ולרע יקר וחביב שזכרונו לא ימיש מקרבנו.
תהי נפשו צרורה בצרור החיים!

697

הרינו מביעים בזה את רגשי השתתפותנו החמה לחבר הועד הציוני ומנהל הגמנסיה העברית, מר אברהם פרלמן למות עליו

אמו ז״ל

בעבודתו הציונית – תנוכית ימצא נחומים ביגונו הרב!

ועד ההסתדרות הציונית בלודז
ועד „קרן-היסוד“
הועדה המאוחדת של „קרן-הקימת לישראל“.

694

נאָך קורצע און שווערע לײַדען איז געשטאָרבען מײַן ליבע פֿרוי, אונזער ליבע און טײַערע מוטער, גרויסמוטער און שוויגערמוטער נ. ע.

שרה (אשת ר׳ יעקב נ״י) ביאַלער (פֿון דערהיים קעלאָוויטש)

אין עלטער פֿון 55 יאָהר.

די לויה קומט פֿאָר הײַנט, מיטוואָך דעם 8. דעצעמבער ד. י. 12 אַ זייגער בייטאָג פֿון טרויער-הויז פּיעטריקאָווער 60, וועגען וואָס עס טיילען מיט די אין טיפֿען טרויער הינטערבליבענע

פֿאַמיליע.

682

תלמוד תורה ראָלטשטאַדט,

23 ברזשעזשינער 23.

הײַנט מיטוואָך, דעם 8. דעצעמבער ד. י. 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פֿאָר אין אייגענעם לאָקאַל

א גראַנדיעזע

חנוכה-פֿייערונג

מיט דער בעטייליגונג פֿון די בעוואוסטע רעדנער: דער פּעטריקאָווער רב הרב הג׳ ר׳ מאיר שאַפּירא שליט״א און דער ראַדאָמסקער רב הרב הג׳ ר׳ שמואל דוד לאַסקי און אַנדערע, ווי אויך די קינדער פֿון דער ת״ת וועלען רעפּערירען מעניני דיומא.

ס׳ מפֿאַסיקער און מיטגלידער ווערען געבעטען פּינקטליך צו ערשיינען.

די פֿערוואַלטונג.

684

הזכרה.

צו דער ערשטער יאָהרצייט פֿון מײַן פֿערשטאָרבענעם ליבען מאַן ז״ל

אברהם שוואַרץ

קומט פֿאָר הײַנט, מיטוואָך, 11 בייטאָג אויפֿ׳ן בית-עולם אָנ׳הזכרה, מיט׳ן אַנטייל פֿונ׳ם קאַנטאָר ה׳ יאַסעלעוויטש. גלײַכצײַטיג שפּענדע איך 25 זל׳ פֿאַר׳ן יתומים-הויז, זגערזשער 40. אָפּצונעמען בײַ מיר אין הויז, וואָלטשאַנסקאַ 61.

די טיפֿטרויערנדע פֿרוי.

683

אמעריק. קריסטען זאמלען 25 מיליאן דאלאר פאר'ן אויפבוי פון די יודען אין מזרח־אייראפא.

ניו־יארק, 7 (י. ט. א. טעלעגראפיש) אין איינער פון די גרעסטע ניו־יארקער קאטעדרעס איז פארגעקומען א מאסען־מיטינג, וועלכער איז צונויפגערופען געווארען הורכ'ן קריסטליכען קאמיטעט צו העלפען די מזרח־אייראפעאישע יודען.

עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס דער גענעראל פערשינג און בישאף מעניג, וועלכע האבען אנגעוויזען אויפ'ן חוב פון אמעריקאנישען קריסטענטום צו העלפען אויפבויען זיך דעם חרוב־געווארענעם מזרח־אייראפאישען יודענטום.

דער מיטינג האט אנגענומען א רעזאלוציע צו שאפען 25 מיליאן דאלאר לטובת די מזרח־יודען. די זאמלונג דארף פארקומען בלויז צווישען קריסטען.

זיצונג פון קאמיטעט פאר נאצ. מינדערהייטען.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט פאר די ענינים פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. ס'איז בעהאנדעלט־געווארען די פראגע וועגען די נאציאנאלע מינדערהייטען פון ווילנער קאנט.

ס'איז בעשלאסען־געווארען איבערצוטראגען דעם קאמיטעט פון אינערן־מיניסטעריום אין פרעזידיום פון מיניסטארען ראט.

גרויסע שוועריגקייטען

אויף דער סעסיע פון פעלקער־בונד־ראט.

גענף, 17 (ספ. טעל.) די דעלעגאציעס פון פוילען און דאנציג זענען נעכטען געשטאנען פאר דעם פינאנץ־קאמיטעט פון פעלקער־בונד. דער פוילישער דעלעגאט ה' שטראסבורגער האט רעפערירט די פראגען, וואס זענען נוגע דיווירטשאפטליכע און פינאנציעלע אינטערעסען פון דאנציג. די פראגען זענען נאך נישט ערלעדיגט געווארען.

גענף, 7 (אטע) אין די ביזאיצטיגע קאנפערענצען פון די 5 מלוכות האט די הויפט ראלע געשפילט וואנדערוועלדע. עס האבען זיך ארויסגעשטעלט אזעלכע שוועריגקייטען, אז ס'איז ענטשטאנען דער געדאנק איבערצוגעבען די ענטוואפנונגס־פראגע א ספעציעלער דעלעגאציע פון פאכלייט. אין זעלבען צוזאמענשטעל, ווי ס'איז געווען אין לאקארנא.

אראבער ליידען נישט פון יודישער קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל

ערקלערונג פון פראפ. ווייצמאן.

ניו־יארק, 7 (יט"א, טעלעגראפיש) אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנטי־ציוניסטישען בעריכט פון דעלעגאט פון קארנעדזשי־פאנד בריטשעס, וועלכער האט ערקלערט, אז דער ציוניזם איז אנ'אוטאפיע און אז די יודישע קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל ברענגט שאדען די אראבער, איז פראפ. ווייצמאן ארויסגעטרעטען מיט אנ'עפענטליכער ערקלערונג.

פראפ. ווייצמאן ערקלערט, אז אין ארץ־ישראל איז פארהאן פלאץ פאר 3 מיליאן יודען אהן שאדען פאר די אראבער. פראפ. ווייצמאן פאדערט אויף אנצוגעבען כאטש איין קאנקרעטען פאל ווען אראבער האבען געליטען צוליב דער יודישער קאלאניזאציע.

צי עקזיסטירט א „שווארצער קאבינעט"

וואס קאנטראלירט טעלעפאן־געשפרעכען?

דעבאטע אין דער בודזשעט־קאמיסיע פון סיים.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) די בודזשעט־קאמיסיע פון סיים האט היינט בעטראכט דעם בודזשעט פון מיניסטעריום פאר עפענטליכע ארבייטען. אויף דער זיצונג איז אנוועזענד געווען: מיג. מאראטשעווסקי.

רעפערירט האט דעפ. פאסאדזקי, וועלכער האט פארגעשטעלט דאס פראגראם פון מיניסטעריום אויף דער נאהענטער צוקונפט. דאס פראגראם זעהט פאראויס די רעגולירונג פון א רייהע וועגען, פון דער ווייסעל און דאס בויען פון איינציגע קאנאלען. דער רעפערענט האט אויך געפאדערט זיך צו נעהמען צו דער עלעקטריפיקאציע פון לאנד.

אויף דער זיצונג איז אויך בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון פאסט און טעלעגראף.

דעפ. האראשעוויטש פרעגט דעם פאסט־דירעקטאר, צי ער ווייס, אז אויף דער פאסט עקזיסטירט א „שווארצער קאבינעט", וועלכער האט די אויפגאבען צו קאנטראלירען די טעלעפאן־געשפרעכען.

דעפ. דאמבסקי: ס'איז ווירקליך אזוי איך האב מיך דערין איבערצייגט.

דעפ. ראזמארין: פאר מיר האט זיך בעקלאגט א הויכער מלוכה־בעאמטער, אז זיינע טעלעפאנישע געשפרעכען ווערען אונטערגעהערט, אפילו די געשפרעכען מיט זיין פרוי.

דער פאסט־דירעקטאר זאגט. אז וועגען דער עקזיסטענץ פון א „שווארצען קאבינעט" ווייסט ער נישט. אמת, ער האט זיך דורך א דעלעגאט איבערצייגט, אז די טעלעפאן־געשפרעכען ווערען אונטערגעהערט, ער האט זיך וועגען דעם ענין געווענדעט צום מיניסטעריום, וואו מ'האט צוגעזאגט דעם ענין צו ערלעדיגען.

דעפוטאט קאטשינסקי זאגט, אז דאס אונטערהערען טעלעפאנישע געשפרעכען קומט פאר אן א הפסקה ביז'ן איצטיגען מאמענט, אין די צענטראלעס פון די גרעסערע שטעט געפינען זיך ספעציעלע ערטער, וואו ס'זיצען אגענטען פון דער פאליטישער פאליציי. פון פערשידענע געשפרעכען ווערט געמאכט פאליצייאישע פראטאקאלען, איין אזא פראטאקאל מיט א כ'דעק'שען דעפוטאט, האט דעפ. קאטשינסקי געהאט ביי זיך.

דעפ. האראשעוויטש לעגט פאר, אז אלס אויסדרוק פון אינצוטרוי צו דעם אינערן־מיניסטער זאל געענדערט ווערען דער בודזשעט פון אינער.־מיניסטעריום.

אויף דער זיצונג איז בעשלאסען געווארען זיך נישט צו פערנעהמען מיט'ן בודזשעט פון די מלוכה אונטערנעהמונגען, ווייל די ציפערען זענען נישט קיין רעאלע. די רעגירונג איז אויפגעפאדערט געווארען צוצושטעלען צו דער דריטער לעזונג רעאלע ציפערען.

וויכטיגע פרטים וועגען די פאגראמען אין רומעניען.

דעפ. ווישליצקי ציהט נישט צוריק זיין בריף צום רומענישען קעניג.

בוקארעשט, (י.ט.א.) דער סטודענטען־קאנגרעס אין יאסי האט זיך געענדיגט מיט'ן זיג פון קוזיסטען. עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אז די סטודענטען מוזען נעהמען נאר צו אזעלכע פארטייען, וואס האבען אין זייער פראגראם דעם „נומערוס קלאוזוס".

אויפ'ן וועג פון יאסי אין זייערע וואוינארטען האבען די סטודענטען אומעטום געווילדעוועט. אויף די באהנהויפען פאקשאן, בוזאו זענען פארגעקומען אנטיסעמיטישע עקסצעסען. יודישע פאסאזשירען זענען ארויסגעווארפען געווארען פון די צוגען אין באהן־הויף קראסנא זענען די יודישע פאסאזשירען חוץ צושלאגען, געווארען אויך בערויבט דורך די סטודענטען־כוליגאנעס.

אין בוקארעשט האבען די סטודענטען ביים ארויסשטייגען פון צוג, געשלאגען די יודען אויף די גאסען. הויפטזעכליך האבען זיי געשלאגען בכוונה־רצח די געטראפענע אויף די גאסען יודישע סטודענטען און סטודענטינס.

די גרעסטע אומרוהען זענען אבער פארגעקומען אין קישיניעוו. דארט זענען אנגעקומען 200 סטודענטען. דעלעגאטען פון יאסער קאנגרעס, וועלכע זענען איינגעלאדען געווארען אויף א מיטאג צום בישאף גוריע. אין צוג. אויף אלע סטאציעס ביז קישיניעוו זענען די סטודענטען בעפאלען די יודישע פאסאזשירען. דאס זעלבע האט זיך איבערגעחזרט אויפ'ן קישיניעווער באהן הויף.

פון באהנהויף זענען די סטודענטען אוועק אין דער קאטעדרע, וואו עס איז אפגעריכט געווארען א גאטעס־דינסט, דערנאך האבען זיי בעזוכט דעם טעאלאגישען פאקולטעט. ווען זיי זענען דורכגעגאנגען די גאסען זענען פארגעקומען צאהלרייכע סקאנדאלען. די דורכגעהענדע יודען, מענער און פרויען זענען שרעקליך צושלאגען געווארען. עס זענען אויך געווען פאלען, ווען קריסטען וועלכע די סטודענטען האבען אנגענומען פאר יודען האבען בעקומען קלעפ. צווישען אנדערע איז צושלאגען געווארען ביז בלוט דער זשורנאליסט כוריט. דער אדוואקאט גאלאוויסקי איז געטרעטען געווארען מיט די פיס. אין א שווערען צושטאנד האט מען אהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דערווייל זענען די סטודענטען אוועק צום בישאף אויף מיטאג און אין שטאדט איז געווארען רוהיגער. נאכן מיטאג האבען זיך די סטודענטען אויפסניי געלאזט איבער די גאסען און גענומען שלאגען און רויבען. דאס מיליטער האט זיי ארומגערינגעלט. א טייל סטודענטען־כוליגאנעס איז געלונגען זיך ארויסצורייסען פון דער מיליטערישער קייט און זיי האבען זיך געווארפען אויף יודישע קרעמען. זיי האבען זיך אויך ארייננעריסען אין די טראמווייען און געשלאגען די יודישע פאסאזשירען. בעתן ראנגלען זיך מיט'ן מיליטער זענען 4 סטודענטען און איין סטודענטין פערוואונדעט געווארען. צווישען די פערוואונדעטע איז פארהאן דער אנפיהרער פון די סטודענטען גיבניאצי.

4 א זייגער זענען די סטודענטען אוועק צום באהן־הויף. זיי האט בעגלייט מיליטער אויפ'ן באהן־הויף זענען ווייטער פארגעקומען עקסצעסען. אויפ'ן צוריקוועג האבען די סטודענטען אפגעשטעלט דעם צוג. אויף דער סטאציע קאלאראש. א טייל האבען געהיטען דעם צוג. ער זאל נישט פאהרען ווייטער און די רעשט איז אוועק אין שטעדטעל און געשלאגען יודען. פיל יודישע הייזער זענען צעראבירט געווארען. די דאזיגע עקסצעסען האבען זיך איבערגעחזרט ביז צו דער סטאציע יאסי. דארט איז צום צוג צוגעטיילט געווארען א ספעציעלער וואגאן זשאנדארמען, וועלכע האבען געהיטען די פערוואונדעטע סטודענטען. געוויסע פיטים וועגען דער צאהל יודישע געליטענע אין גרויס פון די יודישע הזיקות פעהלען נאך.

אין פארלאמענט האט דער יודישער דעפוטאט דר. צבנער אינטערפעלירט די רעגירונג וועגען די לעצטע געשעהענישען.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין א געשפרעך מיט א יודישען זשורנאליסט האט דעפ. ווישליצקי ערקלערט, אז בשעת זיין ווייל'ן אין רומעניען האט איהם דער דעמאלסדיגער רומענישער אויסערן־מיניסטער דוקא פייערליך פערזיכערט, אז שוין איניכען ווערט אין דער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין רומעניען קומען א ראדיקאלע ענדערונג, ווייל די רומענישע רעגירונג האט ברעה ענערגיש צו בעקעמפען די א טיסעמיטישע שטימונגען אין רומעניען.

ווי אזוי דער דאזיגער צוזאג איז ערפילט געווארען, בעווייזען אונז קלאר די לעצטע געשעהענישען אין רומעניען.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווי בעקאנט, האט דער סיים־מארשאלעק ראטאי איגטערווענירט ביים דעפ. ווישליצקי, ער זאל צוריקציהען זיין בריף צים רומענישען קעניג מיט'ן אבזאג פון רומענישען ארדער. דעפ. ווישליצקי האט צוגעזאגט דעם מארשאלעק צו געבען אנ'ענטפער.

היינט האט דעפ. ווישליצקי ערקלערט דעם סיים־מארשאלעק, אז זיין געוויסען אלס יוד ערלויבט איהם נישט צוריקצוציהען דעם בריף. וואס אנבעלאנגט אבער דער פארלאמענטארישער זייט פון דעם ענין, גיט ער איבער די זאך צו ענטשיידען דעם יודישען קאלא.

ביודזשעט פאר'ן 1־טען קווארטעל 1927.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען־ראט, אין וועלכער ס'איז בעשטעטיגט געווארען דער אלגעמיינער ביודזשעט פאר'ן ערשטען קווארטעל פון יאהר 1927. דער ביודזשעט בעטרעפט 489 מיליאן מיט 300 טויזענד זל. מען זעהט פאראויס, א 10־פראצענטיגע הוספה פאר די מלוכה־בעאמטע.

קיין דייטשלאנד

איך פאהר ארויס פרייטאג, ד. 10 דעצעמבער. כ'ערלעדיג אלערליי פערזענליכע און געשעפטליכע אויפטרעגען. איך וועל זיין אין בערלין, דרעזדען, לייפציג, פראנקפורט או"וו. ערקונדיגען זיך אין „Parlodance", Piotrkowska 51. 698

בעקאנטמאכונג.

אזוי ווי די פייערונג פון התחלת הספר פון די באלוטער שוהל, זגערזשער 27 איז פארגעקומען דעם 5 און 6 דעצעמבער און ס'איז נישט געווען די מעגליכקייט יעדען צו בעפרידיגען מיט דעם כבוד פון כתיבת־אות הספר. מאכען מיר בעקאנט, אז די פארטזעצונג פון דער פייערונג פון כתיבת־הספר קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 8 דעצעמבער 6 א זייגער אוונט.
דער קאמיטעט.

בייליד.

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער געערטען פערוואלטונגס־מיטגליד ה' הערש גורפינקעל צום טויט פון זיין מוטער
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון יובעליער, זייגערמאכער און גראווירער. 869

פראפעסיאנעלער יודישער שטוקער־מייסטער־פעראיין

אין לאדז ביים האנדווערקער־קלוב, פאלודניאווא 4.
היינט, מיטוואך, דעם 8־טען דעצעמבער ד. י. 8 אוונט קומט פאר אין לאקאל פין צענטר. האנדווערקער פערבאנד (פאלודניאווא 4) א
פערזאמלונג פון שטוקער־מייסטער, וועש־נייער, לעכער־נייער
אויף וועלכער עס וועט בעהאנדעלט ווערען די צעכען־פראגע און אנדערע זעהר וויכטיגע פראגען.
עס האנדעלט זיך וועגען א לעבענס־פראגע פאר די יודישע האנדווערקער.
און אלע דארפען אונבעדינגט קומען, מיטגלידער און נישט־מיטגלידער. 189

בעקאנטמאכונג.
די רעסטאראציע
„מעטראפאל"

מאניושקי 1 (רוג טעטריק.) טעלעפאן 11-04
פון היינט מיטוואך, ד. 8. און טעגליך
גאסט־אויפטריטען פון הומאריסט און סאטיריק
BRONISŁAW
BRONOWSKI
ליבלינג פון לאדזער פובליקום
אין זיין נייעם קאנקירענצלאזען שלאגער־רעפערטואר. אויסערדעם אויפטריטען פון אונזער בעקאנטען ארטיסטען־אנסאמבל.
שבת, זונטאג, יום־טוב FIVE O'CLOCK
פרייער איינטריט! פרייער איינטריט!
מ.ט אכטונג די דירעקציע. 675

לאָדז. 8 דעצעמבער 1926

דמאָווסקי
„חירע״ אין דער פּאָליטיק.

ס'איז פאַר קיינעם נישט קיין סוד, אַז נאָך דער מאַי-איבערקערעניש און בעת דער גאַנצער צייט פון פּילסודסקי רעגירען האָבען די ענדעקעס נישט נאָר פערלוירען אין זייער אָנועהען און האָבען אויפגעהערט דעות צו זאָגען, נאָר זענען אויך קאָמפּראָמיטירט געוואָרען אין די אויגען פון די אייגענע אָנהענגער.

די לעצטע אַקציע פון די גרויסע פּריצים און אינדוסטריעלער, וועלכע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר'ן מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט אינגאַנצען דעזאָריענטירט די ענדעקעס און זיי האָבען זיך געכאַפּט, אַז מ'דאַרף אָנהויבען עפּיס צו טון, כדי צו ראַטעווען דעם פּרעסטיזש און... די שטימען פאַר די ענדעקעס. זיי האָבען דאָך געמוזט זיך צוגרייטען צו די נייע וואַהלען און זיך אַ קעגענשטעלען דער נייער „פּראַוויצאַ-נאַראָדאָוואַ“. האָט זיך אויפגעוועקט די אַמביציע פון ענדעקישען לייב ראָמאַן דמאָווסקי און ער האָט אָנגעהויבען צו זיין טעטיג.

דמאָווסקי האָט קיין הצלחה נישט געהאַט בעת דער פּוילישער זעלבסטשטענדיגקייט, שוין גיכער האָט איהם די הצלחה צוגעשפּילט פאַר דער מלחמה. מאַכט ער איצט די גרויסע אָנשטרענגונג לויט דער תּ"ה פון מוסאָליני'ען און וויל נאָך ווייזען וואָס ער קען, פערשטעהט זיך, אַז איידער זיין אַקציע האָט זיך איינגעגעבען, וויל ער נישט צוברעכען די ענדעקישע פּאַרטיי און אַפילו פון דאָרט נישט אַרויסטרעטען. ער האָט נאָר גענומען פון דאָרט אורלויב צו „ראַטעווען“ פּוילען.

לויט דעם זשעסט וואָס דמאָווסקי האָט געמאַכט האָט מען געקענט מיינען, אַז ער וויל עפּיס נייעס אויפטוען, אָבער ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אין חדש תחת השמש.

דמאָווסקי וויל נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי אויפלעבען דאָס אַלטע „אַכטעל“ אָרגאַניזירענדמען אונטער איין דאַך די פּוילישע פּאַרטייען, אָנהויבענדיג פון די רעכטע נ. פּ. ר. ביז די ענדעקעס און אין „צוזאַמענגעגאָסענע מאַסע גיהען צו די נייע וואַהלען און פערכאַפּען די מאַכט. זייט דעם יאָהר 1923 ווען דאָס אַלטע „אַכטעל“ איז אָפּגעשטאָרבען האָט זיך דמאָווסקי געלערנט ביי מוסאָליני און וויל איצט זיין אויפטוי איינגאַנצען שטיצען אויף די פּרינציפּען פון דער פאַשיסטישער פּאַרטיי אין איטאַליען.

דמאָווסקי שאַצט אָבער זיינע פעהיגקייטען און אויסזיכטען אין דער היינזכם. וויטאָס וועט נאָך וועלען זאָגען אַ וואָרט וועגען דעם.

יער.

רעליגיע-לעהרער אין די יודישע שולען.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערקלערונג פון וויצע פּרעמיער באַרטעל אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע, אַז אין די שולען וואו 12 עלטערן פערלאַנגען, אַז מ'זאָל מיט זייערע קינדער לערנען רעליגיע, וועט עס ווערען אויסגעפיהרט האָט דער יודישער נאַציאָנאַל-ראַט זיך געווענדעט צום בילדונגס-מיניסטעריום און אויסגערעכנט אַ גאַנצען צעטעל מיט שטעט, וואו אַזעלכע לעהרער זענען נישט איינגעפיהרט.

היינט האָט דער נאַציאָנאַל-ראַט דערהאַלטען אַ תשובה, אַז די ווענדונג וועט גינסטיג ערלעדיגט ווערען און אַז פעראָרדנונג פון'ם בילדונגס-מיניסטער איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען אין אָסטראָווצי און אָפּאַטאָוו.

א״י-הלואה אין ענגלישען פּאַרלאַמענט.

דער געהעזענער ליבעראַל און איצטיגער לייבאָריסט קענוואָרטי, פאָדערט אויף די ענגלישע רעגירונג פערטיילען דעם מלוכה-באָדען אין ארץ-ישראל פאַר די יודישע איינוואַנדערער. - אַ קאָנסערוואַטיסט און אַ קאָמוניסט געגען דער הלואה. - די הלואה איז בעשטעטיגט געוואָרען.

(קאָרעספּאָנדענט פון לאָנדאָן צום „נייעם פאָלקסבלאַט“).

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט דער ענגלישער פּאַרלאַמענט, נאָך אַן אויספיהרליכע דעבאַטע, אָנגענומען דעם פאָרשלאַג וועגען גאַראַנטירען די הלואה פאַר דער ארץ ישראל-רעגירונג אין דער הויך פון $4 \frac{1}{2}$ מיליאָן פונט.

דער ערשטער האָט גענומען דאָס וואָרט דער דעפּוטאַט דאַלטאָן פון דער אַרבייטער-פּאַרטיי, וועלכער האָט אויפגעוויזען, אַז אייגענטליך געהט די גרעסטע טייל פון דער הלואה אויף צו דעקען די פריהערדיגע פערפּליכטונגען פון דער ארץ ישראל-רעגירונג. 1,500,000 וועט קודם כל צוריקבעקומען ענגלאַנד. השכסטענס וועט 1,500,000 פערווענדעט ווערען לטובת ארץ-ישראל און וועלען דינען ספּעציעל דעם אויפבוי פון פּאָרטען און באַהן-ליניעס. די אַרבייטער-פּאַרטיי, האָט געזאָגט דער רעדנער, האָט אַלע מאָל אונטערשטיצט דעם ציוניסטישען עקספּערימענט און זי וועט אויך אויף להבא נישט בעשליסען גאָרנישט, וואָס זאָל קענען שטערען דער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל דורך מאַנגעל אין קאַפּיטאַלען.

דער קאָנסערוואַטיווער דעפּוטאַט סער פרעדעריק וויליז האָט זיך בעמיהט אויפצוויזען, אַז די ענגלישע פּראָדוקציע האָט אַ קליינעם אָפּזאַץ אין ארץ-ישראל, און ענגלאַנד האָט נישט פון דעם קיין נוצען.

דער דריטער האָט גענומען דאָס וואָרט דעפּוטאַט קענוואָרטי.

דאָס איז געווען זיין ערשטע גרויסע רעדע אין פּאַרלאַמענט זייט ער איז אויפס ניי אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס מיטגליד פון דער לייבאָר-פּאַרטיי. די קאָנסערוואַטיסטען דרשנען אַלע מאָל וועגען דער ענטוויקלונג פון דער ענגלישער אימפּעריע אָבער אין דער פּראַקטיק גיט מען גערנער דייטשלאַנד 8 פּראָצענטס הלואות איידער אַריינלעגען קאַפּיטאַלען אין די לענדער, וועלכע זענען דורך פיל בלוט און קרבנות ערא-בערט געוואָרען דורך ענגלאַנד. זייט דער ענגלישער אָקופּאַציע פון ארץ-ישראל האָבען די יודען אַריינגעבראַכט אין לאַנד מעהר ווי צעהן מיליאָן פונט, דער דאָזיגער סכום בעשטעהט פון קליינע סומען פון די אָרימע יודען פון מזרח אייראָפּאַ. זיי ווערען פערווענדעט אויף בויען שפּיטעלער, שולען, און עפענטליכע אַרבייטען. פון דער הלואה וואָס דאַרף איצט בעשטעטיגט ווערען, וועט קיין איין פונט נישט געהן אויף ציוניסטישע פאָנדען.

די ציוניסטען בויען זייער וואונדערבאַר ווערק אָהן שום אונטערשטיצונג פון אונזער צד, אויך סער אַלפרעד מאָנד האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין ארץ-ישראל איז נישטאָ קיין שפּור פון ענגלישע אונטערנעמונגען. דער ארץ-ישראל האַנדעל האָט גרויסע אויסזיכטען און חיפה וועט ווערען איינער פון די וויכטיגסטע פּאָרטען אין נאָהענטען מזרח. די גרעסטע טייל שיפען, וואָס קומען קיין חיפה זענען ענגליש.

אין יעדען אַנדערן מאַנדאַט-לאַנד נעמט אָן די רעגירונג פערשידענע מיטלען, כדי צוציהען נייע קאָלאָניסטען. בלויז אין ארץ-ישראל ווערט דאָס נישט געטון אין די יודישע קאָלאָניסטען מוזען קויפען די נויטיגע ערד. עס זענען דאָך פאַראַן ערד-שטחים, וואָס קאָנען פערווענדעט ווערען פאַר דער קאָלאָניזאַציע. צי וועט מען ענדליך אָננעמען מיטלען געגען דער ערד-ספּעקולאַציע? עס איז פאַראַן, זאָגט קענוואָרטי, נאָך איין געפאַהר: די באָלשעוויסטישע רעגירונג גיט פרייע ערד פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין קרים. זי שטיצט אויך פינאַנציעל די קאָלאָניזאַציע. איך גלויב נישט, אַז די דאָזיגע אַקציע זאָל ברענגען שאַדען דעם ארץ-ישראל ווערק. די יודישע שטרעבונג צו ארץ-ישראל איז אָבער צו שטאַרק. איך מוז אָבער אונטערשטרייכען, אַז די אַקציע פון די סאָוויעטען-רעגירונג שטעהט אין אַזאַ קאָנטראַסט מיט דער האַנדלונג פון דער א"י רעגירונג, אַז דאָס מוז שאַפען זעהר אַ שווערע לאַגע פאַר די ציוניסטען. די ערד, וואָס ווערט בעשטימט פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין קרים איז נישט אויסגענומען ביי פּריוואַטע אייגענטימער, נאָר איז מלוכה-ערד. די מלוכה ערד אין ארץ-ישראל איז אויך נישט קיין פּריוואַטער באָדען נאָר האָט פריהער געהערט צו דער טערקישער מלוכה. קענוואָרטי האָט אויסגעדריקט זיין האָפנונג, אַז דער אונטערשטאַאַטס-סעקרעטאַר וועט היינט ערקלערען דאָס די רעגירונג וועט זיך בעמיהען בעזאָרגען די יודען מיט מעהר ערד און רופט איהם צו געבען די דאָזיגע מוטיגע ערקלערונג.

מאַיאָר גליין (קאָנסערוואַטיסט) האָט אָנגעוויזען, אַז 1 115 000 פונט פון דער הלואה איז בעשטימט פאַר דעם אויפבוי פון פּאָרט אין חיפה און אַנדערע צוועקען, וואָס וועלען ברענגען נוצען דעם גאַנצען לאַנד און אויך די אַראַבער.

מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט איז אויסגעהערט געוואָרען די רעדע פון אונטערשטאַאַטס-סעקרעטאַר פאַר די קאָלאָניעס אָרמסבי גאָר. די יודען, האָט ער ערקלערט, האָבען אַריינגעפיהרט אין ארץ-ישראל די מאָדערנסטע לאַנדווירטשאַפטליכע מעטאָדען און איינריכטונגען. אויך די אַראַבער, וואָס זענען פיל פרימיטיווער לערנען זיך דאָס אויס מיט דער צייט. די ענגלישע פּאָליטיק בנוגע ארץ ישראל איז נישט געענדערט געוואָרען דורך די לעצטע פיר רעגירונגען און שטעהט אויפ'ן באָדען פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע. מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק האָט מען נישט געגלויבט, אַז ארץ-ישראל וועט האָבען אויף אַ מיליאָן פונט שטערלינג מעהר איינקינפטען איידער אויסגאַבען און זי וועט קענען צוזעצען אויסצאָהלען איהרע חובות.

דער קאָמוניסט סאַקלאַטוואַלאַ האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דער הלואה. ער האָט אָנגעגריפען דעם דעפּ. קענוואָרטי און האָט ערקלערט, אַז מען טאָר נישט צונעמען ביי די אַראַבער דעם באָדען דערפאַר, ווייל זיי האָבען נישט קיין קאַפּיטאַלען און אָפּגעבען זיי די יודען. ער האָט אויך אויפגעוויזען, אַז ביים אויסקלויבען אַלס פּאָרט חיפה און נישט יפו האָט די ענגלישע רעגירונג נישט געהאַט אין זינען די ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון לאַנד נאָר אַנדערע כוונות. חיפה דאַרף דינען אַלס אַ מיליטערישע באַזע פאַר'ן ענגלישען פלאָט. אויך די באַהנען אין ארץ-ישראל ווערען נישט געבויט אין הסכם מיט די ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג נאָר צוליב פערשידענע סטראַטעגישע טעמים.

ביי דער אַבשטימונג איז דער הלואה-פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען. (י.ס.א.)

געגען עם-הארצות און ציניזם

— פון —

דר. א. מוקדוני

צווישען די לייבען-דרייווס מיט מיליאָנען האָב איך זיך אַ געשטויסען אין דער פרעסע אויף אַ קליינער, שטילער און בעשיידענער דרייוו.

דער יודישער נאַציאָנאַלער אַרבייטער פערבאַנד נעהמט מאַכען אַ קאַמפּיין פאַר 25 טויזענד דאָלאַר, וואָס ער האָט נויטיג פאַר זיינע שולען און פאַר זיין לעהרער סעמינאַר.

קלער איך מיר: וויפיל יודען זענען דאָ אין ניו-יאָרק, וואָס קענען מיט אַ שמייכעל אַרויסוואַרפען די דאָזיגע קליינע סומע אויף דער נישטיגסטער שטיפעריי.

טויזענדער זענען דאָ אַזעלכע יודען.

אָבער עס איז שוין אַזוי פון קדמונים: די ברייטע קעשענע און די ליכטיגע תורה זענען זעהר ווייטע מחותנים, מען קען זיי קיינמאָל נישט צונויפפיהרען.

אין פון אייביג אָן האָט די יודישע תורה געקלאַפּט שטילער און בעשיידענער מיט דער פּושקע פון אַלע אַנדערע יודישע נויטען, פון אייביג אָן איז זי אויפגעהאַלטען געוואָרען פון די אָרימע.

ביי קיין פאָלק אין דער וועלט איז דער רייכער נישט אַזוי הפקר'דיג, נישט אַזוי פעררעטעריש צו זיין קולטור ווי דער יודישער גביר.

קיין מענשען פון קיין פאָלק שמד'ט דאָס געלד נישט אָפּ, יודען אָבער שמד'ט דאָס געלד אָפּ.

איך האָב געהערט איינמאָל ווי צוויי רייכע יודען האָבען גערעדט צווישען זיך וועגען נדבות, וועלכע זיי האָבען געגעבען, האָט מיר פּשוט געגרוילט פון זייער ציניזום און פון זייער טעמפּקייט.

מיר האָט זיך געוואָלט לויפען אין ביוראָ פון דער אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט ביי די יודען גענומען די נדבות, און בעטען דאָרט רחמים, אַז מען זאָל די יודען וואַרפען אין פּנים אַריין זייער געלד.

יודישע שולען, יודישע תלמוד תורות און אַלע אַנדערע יודישע לעהר-אַנשטאַלטען האָט די יודישע אָרימקייט בעשאַפען אין אַמעריקאַ און זי האַלט זיי אויס.

מיט וואָס פאַר אַ מסירת נפש זי שאַפט זיי און האַלט זיי אויס!

די יודישע שול אין אַמעריקאַ איז דאָס שעהנסטע, דאָס ליבסטע און דאָס דערהויבענסטע, וואָס די יודישע דעמאָקראַטיע האָט געשאַפען זי איז דאָס שעהנסטע, ווייל אין איהר ליגט שטיקער מסירות נפש, שטיקער פרומער געדולד און אוצרות פון אידעאַליזם.

די יודישע שול אין אַמעריקאַ איז ממש אַ נס.

אין דער אַטמאָספערע פון ווילדער עם-הארצות, אין דער אַטמאָספערע פון צייהן-קריצענדיגער שנאה און אין דער אַטמאָספערע פון טעמפּער גלייכגילטיגקייט איז זי בעשאַפען געוואָרען און לעבט.

---

25 טויזענד דאָלאַר דאַרף אַ יודישע לעהרער סעמינאַר און אַ צעהנדליג יודישע שולען.

קיין פעניג פון אַ רייכען יודען וועט נישט אַריינפאַלען אין דער דאָזיגער סומע.

אין דעם פּרט איז דער אויפגעקומענער שניידערל און דער יאַהודי האַרציגע ברידער, בנוגע יודישער קולטור זענען זיי ממש קינדער פון איין טאַטען און מאַמען.

און אַזוי דאַרף זיין און אַזוי איז גוט, דאָ דאַרף יעדע פּעני האָבען אַ האַרץ, דאָ דאַרף יעדער פּעני זיין אַ קרבן.

יודישע קולטור האָט קיינמאָל פון קיין רחבת נישט געוואוסט און זי איז צו קיין רחבת נישט געוואוינט.

זי האָט אָבער אַלע מאָל פערמאָגט פייער און דבקות.

ווער פון די דאָזיגע קאַלטע יודען וועט פערשטעהען און מיטפיהלען דעם יודישען אַרבייטער און די יודישע אַרבייטערין, וועלכע אַרבייטען דעם גאַנצען טאָג אין שאַפּ און אין אָווענד זיצען זיי און לערנען אין דעם יודישען לעהרער-סעמינאַר, און זיי גרייטען זיך צו אַ פיל שווערער און וועניגער אַ ייב-ברענגענדיגע אַרבייט מיט ליבע און איבערגעבענקייט?

ווען איך זעה די דאָזיגע יודישע יונגע מענער און פרויען הויב איך אָן גלויבען, אַז עס הויבט זיך אָן אַ נייע עפּאָכע אין דעם יודישען לעבען אין אַמעריקאַ.

עס הויבט זיך אָן צו בעווייזען דער ליכטיגער מענש, וועלכען מיר האָבען אַלעמאָל פערמאָגט, דער לערנער, דער אינטעליגענט און דער מענש פון בוך.

לערנער, וואָס מעהר לערנער אין זיי וועלען שוין פערטרייבען די גרויסע וואָכעדיגקייט, וואָס האָט זיך ווי זשאַווער איינגעגעסען אין דעם יודיש-אַמעריקאַנישען לעבען.

ביי אונז האָט דאָס וואָרט בטלן בעקומען אַ פאַלשען טייטש, דער נייער פּראַקטישער סוחר, דער נייער יודישער פלינקער מענשעל האָט אַריינגעלעגט אין דעם דאָזיגען וואָרט בטול און חוזק, אָבער מען דאַרף זיך נישט אָבשרעקען: דעם יודיש-אַמעריקאַנישען לעבען פעהלען בטלנים. עס פעהלען איהם די מענשען, וואָס האָבען נישט קיין הייסע ליבע צו פּראַקטישקייט, וואָס זענען נישט געקומען אויף דער וועלט נאָר צו אָנפּאַקען די קעשענעס און וואָס לעבען זיך אויף גאָט'ס בעראָט.

נויטיג זענען זיי אין דעם יודישען לעבען אין אַמעריקאַ.

זיי פעהלען אונז, די בטלנים, וואָס האָבען נישט קיין שום יראת הכבוד פאַר געלד, זיי פעהלען אונז!

שוין צופיל פלינקע לעבענס מאַכער האָבען מיר, שוין צופיל געלד-מאַכער, צופיל מקח וממכר'דיגע מענשען און צופיל קעשענע-חכמים האָבען זיך אָנגעהאָדעוועט ביי אונז, אַזעלכע פערשוינען קענען פערוויסטען דאָס לעבען פון אַ פאָלק און פעראומגליקען עס.

אַ פאָלק פון חכמים, וועלכע קענען קיין וואָרט עברי' נישט.

חכמים זענען זיי, ווייל זיי האָבען געקענט אויסנוצען אַ וועלכע עס איז געלעגענהייט און אָנזאַמלען געלד.

אַ פאָלק קען אומקומען פון אַ זעלכע חכמים.

— —

קיינמאָל אין דער יודישער געשיכטע איז דער קאַמף מיט עם הארצות נישט געווען אַזוי וויכטיג ווי אין דער איצטיגער צייט, אין אַמעריקאַ.

עם הארצות ביי יודען איז שטענדיג געווען אַ שעמעוודיגע, אַ נעבעכדיגע און אַ בעשיידענע, נאָר דאָ אין אַמעריקאַ איז זי געוואָרען עזות'דיג, ווילד און ציניש.

נאָך אַ שול איז נאָך אַ געווער קעגען עם הארצות, איז נאָך אַ פּאָר צעהנדליג לעהרער און די מחנה פון יודישע לערנער ווערט גרעסער און שטאַרקער.

(מאָרגען-זשורנאַל).

ניַיער פאָלקסבלאַט
8. דעצעמבער 1926

דאָס לאָדזשער לעבען

ניַיער פאָלקסבלאַט
8. דעצעמבער 1926

8
מיטוואָך
ג
טבת תרפ״ז

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

רשימות פון די יאָהרגענג: 1906, 1905 און 1904.

מעלדען זיך אויף טראַגוטאַ 10 אַלע טאָג פון 8 אין דערפריה ביז 3 נאָכמ. שבת - פון 8 ביז האַלב 2.

יאָהרגאַנג 1906.

מאָרגען, ד. 9. די וועמענס פאַמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות .U, T.

שטיצע.

(אַ) אָנקלאַגען וועגען די לעצטע אויסצאָהלונגען פון אונטערש.-יצונג פאַר אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע ווערען אָנגענומען נאָר דעם 9. און 10. דעצעמבער אין מלוכה'שען אַרבייטספערמיטלונגס-ביוראָ אויף קאָשטשיושקי 9.

ווילנער אָבער-קאַנטאָר
משה קוסעוויצקי
היינט אין פילהאַרמאָניע-זאַל אויפ'ן „התחלת הספר" אין „כתר צעירים".

אין אַפטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיושורען.

(§) היינט, מיטוואָך, דיזשורירען ביי נאַכט פאָלגענדע אַפטייקען: ג. אַנטאָנינוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50), ב. כאַנדזשינסקי (פּעטריק. 164), סאָקאָלעוויטש (פּושעיאָזר 19), רעמביעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26), זונדעלעוויטש (פּיעטריק. 25), קאַספערקיעוויטש (זגיערסקאַ 54) און טראַוויקאָווסקאַ (בושזשינער 56).

פערשידענעס.

( ) היינט 5 נאָכמיטאָג וועט אין לאָקאַל פון האַנדעלס-און ביוראָ אָנגעשטעלטע (קאָשטשושקי 21) פאָרקומען אַ קלובאָווענד מיט טענץ פאַר די מיטגלידער פון פעראיין און איינגעפיהרטע געסט.

היטעל-אַרבייטער בעקומען 30 פּראָצענט הוספה.

(אַ) אויף דער קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר האָבען די היטעל-מאַכער מייסטער מסכים געווען צו העכערען דעם לוין פון די אַרבייטער ביז 30 פּראָצענט, צוליב דעם איז ליקווידירט געוואָרען דער קאָנפליקט אין דער דערמאָהנטער בראַנזשע.

אכטונג
לאָדזער מנגנים און מעלאָמאַנען! אָבער-קאַנטאָר ה' **משה קוסעוויצקי** אין פילהאַרמאָניע-זאַל.

שטיקער-מייסטער, וועשנעהער, לעבער-נעהער.

היינט, אין אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָווא, 4), אַן אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די אויסגערעכענטע פאַכען. צו דער פערזאַמלונג ווערען גערופען מיטגלידער און נישט מיטגלידער. צוליב די וויכטיגע פראַגען וואָס וועלען דאָרט בעהאַנדעלט ווערען, (צעכען-געזעץ א. אַנד.) איז געוואונשען, אַז אַלע פאַך-אָנגעהעריגע זאָלען קומען צו דער פערזאַמלונג.

פערבלאָנזשעט.

נעכטען, איז דער 5-יעהריגער הערשעל באָרנשטיין נישט געקומען אַ היים, ער טראָגט אַ פוטערן היטעל, שוואַרצע האָר. ווער ס'ווייסט וועגען איהם ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו זייגע עלטערן אויף וקאָמיענגאַ 2).

די פלאַג פון פאַלש געלד.
ווידער פאַלשע 20-זלאָטי-שיינען.

( ) די באַנק פּאָלסקי איז מודיע, אַז אין אומלויף האָבען זיך בעוויזען נייע פאַלסיפיקאַטען פון 20-זלאָטי-שיינען מיט דער דאַטע פון 5. יולי 1924. די דאָזיגע פאַלסיפיקאַטען זענען אויסגעפיהרט אויף גרעבערען געוועהנליכען פּאַפּיר. דאָס נאָכמאַכען די פּאַפּיר איז אויסגעפיהרט דורך אויסקריצען. אין די דאָזיגע ערטער איז דאָס פּאַפּיר דינער און אויפ'ן שיין לייכט זיך דורך דער אימיטירטע וואַסער-צייכען. די קאָלירען פון די פאַרבען זענען העלערע. דאָס בילד פון קאָש-טשושקי איז נישט ענטשפּרעכענד רעטושירט. דער וויַיסער אָדלער איז בלוי-גרוי, די פליגעל זענען נישט אַזוי רעליעף ווי אויפ'ן ריכטיגען באַנקנאָט דער שנאָבעל און די אויגען זענען אַנדערש.

ציַי איז מאָראַטאָריום חל אויף וועקסלען,
וואָס זענען אויסגעשטעלט אין מלחמה-צייט?

(פ) אין פרידענס-געריכט פון 3 בעצירק איז פאָרגעקומען אַן אינטערעסאַנטער פּראָצעס: לעאָן ציגמאַן האָט אָנגעקלאָגט ס. ווייגאָרזען, וועלכע האָט זשירירט צוויי וועקסלען, וואָס זענען אויסגעשטעלט געווען פון ציווילען און זענען פעליג געווען דעם 15 דעצעמבער.

דער אָנגעקלאָגטער האָט זיך פערטיידיגט, אַז די וועקסלען זענען פעריעלמערט (פּשעדאַוונעניע) און אַז אויפ'ן גרונד פון אַרט. 165 פאָלט אַפּ די זשירא אין 15 טאָג נאָכ'ן טערמין, אויב דער וועקסעל ווערט נישט פּראָטעסטירט.

אַדוו. אָסקאַנאַז האָט זיך בערופען אויפ'ן אורטייל פון וואַרשאָווער אַפּעלאַציע-געריכט אינ'ם פּראָצעס פון וואַרשאָווער האַנדעלס-באַנק געגען דער פירמע „בראָניסלאַווסקי און גאָלדמאַן".

לויט'ן דאָזיגען אורטייל איז דאָס וועקסעל מאָראַטאָריום חל אויף אַלע וועקסלען (נישט נאָר פון פאַר'ן קריג) און איז נאָך איצט גילטיג.

דאָס געריכט האָט נאָך נישט אַרויסגעטראָגען קיין אורטייל.

אַ באַנדע גנבים פאַר'ן געריכט.

(§) נעכטען האָט דאָס לאָדזער קרייז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען אַ באַנדע גנבים: סטאַוואַש, 2 ברידער שצוטשיק, 2 ברידער פאָרנאַלטשיק, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין אויספיהרען אַ רייה גנבות און אויך געגען שרה לעווקאָוויטש און מאיר זילבערבערג, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אַז זיי האָבען מיטגעהאָלפען אַלס פאַסער'ס.

בעת דער געריכטס פערהאַנדלונג האָט זיך די בעשולדיגונג בעשטעטיגט. דאָס געריכט האָט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען סטאַוואַש איז פער'משפט געוואָרען אויף 3 יאָהר טורמע און צו פערלירען אַלע רעכט; די 2 ברידער שצוטשיק — צו 2 יאָהר טורמע און צו פערלירען די רעכט; פאָרנאַלטשיק — 2 יאָהר און צו פערלירען די רעכט; מאיר זילבערבערג — 9 חדשים טורמע. די איבריגע זענען פריי-געוואָרען.

חוב פון אָווענד-שול פאַר יוגענדליכע
די אַרבייטסגעבער זענען מחויב צו קאָנטראָלירען וויַיטערע יוגענדליכע אָנגעשטעלטע און אַרבייטער אויב זיי בעזוכען די אָווענד-שולען.

(מ) לויט די אַרויסגעגעבענע פעראָרדנונגען דאַרפען יונגע לייט פון 14 ביז 18 יאָהר וואָס זענען בעשעפטיגט אין האַנדעל און אינדוסטריע בעזוכען די שטאָדטישע פּראָפעסיאָנעלע ערגענצונגס-שולען און די אַרבייטסגעבער פון די דאָזיגע יונגע לייט זענען מחויב א) בעפרייען די יונגע לייט ביז 6 שעה וועכענטליך, אַז זיי זאָלען קענען בעזוכען די לעקציעס; ב) איינרעכענען זיי אין די אַרבייטס-שעה'ן די צייט, וואָס זיי פערברענגען אויף די פּראָפעסיאָנעלע און ערגענצונגס קורסען און ג) קאָנטראָלירען פערזענליך, אָדער דורך אַ בעפולמעכטיגטען יעדען חודש צי די יוגענדליכע בעזוכען די קורסען.

צוליב דעם, וואָס די אַרבייטסגעבער פיהרען נישט אויס די דאָזיגע פליכט זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פיל פּראָטאָקאָלען און די שולדיגע וועלען אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפט ווערען.

ווידער אַ מעשה מיט טריפה-פלייש ביי אַ קצב
„טריפה"-שניטען און „כשר'ע" שטעמפּלען. — בּיַים קצב איז צוגענומען דאָס רעכט צו פערקויפען כשר-פלייש

(–) נעכטען האָט דער לאָדזער ראַבינאַט ווידער ענטדעקט ביי אַ קצב טריפה פלייש, וואָס איז פערקויפט געוואָרען אַלס כשר.

ענטדעקט האָבען דאָס די ראַבינאַט משגיחים אויף אַזאַ אופן:

איינער פון די משגיחים, וועלכער געהט אַרום צו די קצבים קאָנטראָלירען צי דאָס פלייש איז כשר, איז נעכטען אַריין צום קצב שלמה שטריקענמאַכער אויף וואָכאָדניאַ 1-3 (ביים סטאָוו) און בעמערקט, ווי ס'ווערט פערקויפט אַ קאָפּ מיט'ן שטעמפּעל „כשר", אָבער אויך מיט די איינשניטען, וועלכע זענען אין שעכט-הויז דער געהייסער סימן פון „טריף".

ס'איז באַלד געמאַכט געוואָרען אַ חקירה ודרישה און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַט-וואָס: אין שעכט-הויז האָט גלייכצייטיג מיט שטריקענמאַכער'ן געקויפט פלייש נאָך אַ קצב פון „גאַשטשיני-דוואָר". יענער פערקויפט אָבער נאָר טריפה-פלייש. ווען שטריקענמאַכער האָט בעמערקט, אַז זיין פלייש איז מיט די „שניטען", איז ער געלאָפען צום קצב אין „גאַשטשינני-דוואָר" און זיך געטוישט מיט'ן פלייש. און דאָס פלייש איז טאַקע געווען טריפה.

ווי-אַזוי אויף דעם פלייש מיט די „איינשניטען" איז געקומען דער שטעמפּעל „כשר" — וועט ערשט פעסטשטעלען די חקירה-ודרישה.

דערוויילי האָט דער ראַבינאַט בעשלאָסען דעם קצב שטריקענמאַכער'ן נישט צו ערלויבען פערקויפען קיין כשר פלייש.

די דאָזיגע פראַגע וועט נאָך בעטראַכט ווערען ביי דער כשרות-קאָמיסיע צוזאַמען מיט'ן ראַבינאַט.

אויסראָטונגס-קאַמף געגען מייז און שטשורעס
הויבט אָן די געזונדהייטס-אָפּטיילונג בּיַים מאַגיסטראַט.

(–) אונטער'ן פאָרזיץ פון לאַווניק אַלעקסאַנדער יאָגעל איז נעכטען אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט. ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע אין קאַמף מיט מייז און שטשורעס. אין דער זיצונג האָבען אָנטייל-גענומען דער פאָרשטעהער פון וואָיעוואָדזשטוואָ ד"ר סקאַלסקי, פון דער סעימאַר-אָפּטיילונג ביים רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט ד"ר ווײַלאַנד; פון מלוכה אַמט צו פאָרשען לעבענס-פּראָדוקטען — ד"ר יאַלענסקי; אינספּעקטאָר פון די שטעדטישע שפּיטאָלען ד"ר טיטעלשטאַדט, דער שטעדטישער פאַנישאַר-אינספּעקטאָר ד"ר סטאַזשינסקי. דער לייטער פון שטאָדטישען לאַבאָראַטאָריום אינזש. קעמפינסקי און מאַגיסטער זאַלעסקי פון ראַווא, דער ערפינדער און סם פאַר מייז און שטשורעס.

זיין ערפינדונג, וואָס האָט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג אין קאַמף מיט די מייז אין פיל פּוילישע שטעדט, האָט לעצטענס געפונען גרויס אָנערקענונג אין בערלין. דאָס מיטעל, וואָס ענטהאַלט אין זיך ים ציבעל, האָט די גרויסע מעלה, וואָס ס'איז שטערבליך פאַר די מייז און שטשורעס און איז גאַנץ אומשעדליך פאַר די עופות און בהמות.

צו דעם קאַמף ווערט שוין זייט אַ יאָהר געמאַכט פאָרבערייטונגען און ס'ווערען געזאַמעלט מאַטעריאַלען.

לאַווניק יאָגעל איז אַרויסגעטראָטען מיט אַ רעפעראַט, אין וועלכען ער האָט אָפּערירט מיט די מאַטעריאַלען, וואָס ער האָט בעקומען פון לאָנדאָן, בערלין א. אַנד. גרעסערע אייראָפּעאישע שטעדט.

נאָכ'ן רעפעראַט האָט זיך ענטוויקעלט אַ דיסקוסיע און צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען פאָרצונעהמען אַן איינציַיטיגע אויסראָטונגס אַקציע געגען די מייז און שטשורעס אויפ'ן גאַנצען שטאָדט-געביט. די אַקציע זאָל דויערען 3 טאָג. אין אַלע 7 שטאָדטישע סאַניטאַר-אָפּטיילונגען וועלען פערקויפט-ווערען פעקלעך סם צו 3.50 זל., וואָס וועלען זיין גענוג אויף צו פערסם'ען 200 מייז און צו 1,75 זל. אויף 100 מייז.

די גאַנצע אַקציע וועט געפיהרט-ווערען אונטער דער השגחה פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אין די טעג וועלען שוין ערשיינען די ענטשפּרעכענדע פעראָרדנונגען.

ד״ר ישראל מאַרגאָליס

נעכטען איז געשטאָרבען דער היגער אָנגעזעהענער געזעלשאַפטליכער טוער און נאַציאָנאַלער יוד ד״ר מעד. ישראל מאַרגאָליס.

ד״ר מאַרגאָליס איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1859 אין סובאַלק, וואו ער האָט געענדיגט דאָס גימנאַזיום. נאָכ'ן ענדיגען דעם אוניווערזיטעט אין מאָסקווע, איז ד״ר מאַרגאָליס ביז אין יאָהר 1892 געווען אָרדינאַטאָר פון שטאָדטישען שפּיטאָל אין סובאַלק. אין יאָהר 1892 האָט זיך דער פערשטאָרבענער איבערגעצויגען קיין לאָדז, וואו ער האָט באַלד אָנגעהויבען זיין געזעלשאַפטליכע אַרבייט. ער איז געווען מיטגרינדער פון די פערשידענסטע פילאַנטראָפּישע און נאַציאָנאַל-יודישע אינסטיטוציעס.

ד״ר מאַרגאָליס איז געווען זייט 20 יאָהר פערוואַלטונגס-מיטגליד און פאָרזיצענדער פון דער דאָקטוירים-קאָמיסיע אין בקור חולים, איינער פון די גרינדער און פערוו.-מיטגליד פון פערבאַנד פון די יודישע געזעלשאַפטליכע שולען, מיטגליד פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע פון „טאָז" און מיטגליד פון געריכט ביי דער דאָקטוירים-קאַמער. דער פערשטאָרבענער איז אויך געווען דער איניציאַטאָר פון די היגיענישע פאָרטראָגען ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען בילדונג.

אין זיין מעדיצינישער פּראַקטיק האָט זיך ד״ר מאַרגאָליס ק.ה.שם געוועזען אַלס ליבהאַרציגער און אמת'ער פריינד פון זיינע פּאַציענטען. ווען אין לאָדז איז אין יאָהר 1916 אויסגעבראָכען די טיפוס-עפּידעמיע, האָט דער פערשטאָרבענער זיך אַליין געמאָלדען אַלס דאָקטאָר אין טיפוס שפּיטאָל און האָט זעהר פיל מיטגעהאָלפען צו בעקעמפען די שרעקליכע טיפוס-עפּידעמיע אין יענער צייט.

מיט דעם פערשטאָרבענעם געהט אַוועק איינער פון די טעטיגסטע יודיש-נאַציאָנאַלע כלל-טוער און אַ בעליבטער אין אַלע קרייזען דאָקטאָר.

זאָל איהם די ערד גרינג זיין.

התחלת ספר-תורה פון „כתר-צעירים".

היינט, וועט דאָס רעליגיעזע יודישע לאָדז, האָבען די געלעגענהייט צו הערען אין „פילהאַרמאָניע"-זאַל דעם בערימטען וועלט-קינסטלער אָבער-קאַנטאָר ה' קוסעוויצקי פון ווילנא. דאָס יודישע לאָדז, איבערהויפּט מנגנים, וועלען זיכער אויסנוצען די געלעגענהייט און מאַסענווייז בעזוכען היינט דעם „פילהאַרמאָניע"-זאַל (נאַוטאָוויטש 20), וואו ס'וועט פאָרקומען די פייערונג פון התחלת ספר-תורה פון פעראיין „כתר-צעירים".

מאַרילאַ גרעמאַ.

(–) נאָך דעם שבת'דיגען אויפטריט פון מאַרילאַ גרעמאַ, וועלכע איז אַדורך מיט אַזאַ גרויסען ערפאָלג, ווערט דער דאָנערשטאָג'דיגער אויפטריט פון דער קינסטלערין ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג.

די חנוכה-פייערונג פון „בית יעקב".

די חנוכה-פייערונג פון דער „בית-יעקב"-שולע צעגעלניאַנאַ 24 איז אויסגעפאַלען אימפּאָזאַנט. אינ'ם ליטעראַרישען טייל, האָט געמאַכט אַן איינדרוק דער רעפעראַט אין פּויליש פון דער לעהרערין פון דער שולע פרל. עפּשטיין.

אין דראַמאַטישען טייל האָט געמאַכט אַ גוטען איינדרוק די דראַמע „מתתי' מיט זיינע זוהן". די קאָמעדיע „אונזער האַפּנונג" בעאַרבייט פון דער שול-דירעקציע לויט אגדת חז"ל איז זעהר גוט געווען אויסגעפיהרט.

אין קאָנצערט טייל האָט דעם גרעסטען בייפאַל געהאַט דער טאַנץ „יער קעניג פון די בערג" אויסגעפיהרט דורך די שילערינס פון 1-טער קלאַס, וועלכע זענען איינינע מאָל אַרויסגערופען געוואָרען דורך דעם פּובליקום.

א פראצעס צוליב א דייטשע שול, וועלכע איז פערוואנדעלט געווארען אין א פוילישע.

(אס) מיט 2 יאהר צוריק, אין די יאהרען 1924 און צום צווייטען טערמין – אין 1925, האט דאס לאדזער שול-קוראטאריום פעראָרדענט צו ליקווידירען די שולע מיט דער דייטשער אונטערריכטס-שפראך אין דארף דייטשבעקטיס (לאסקער קרייז) און אויפ'ן ארט פון דער דייטשער שול איינארדענען א פוילישע שול.

צו דעם צוועק האט די שול-מאכט געהייסען דעם דייטשען לעהרער צו פערלאזען די וואוינונג, און אויף זיין ארט איז בעשלאסען געווארען אריינצוזעצען אהין די פוילישע לעהרערין.

די ארטיגע דייטשע בעפעלקערונג האט אבער ענערגיש פראטעסטירט געגען דעם און – דאס שול-קוראטאריום האט זיך דערוואוסט, אז די דייטשע בעפעלקערונג גרייט זיך נישט צו ערלויבען דער לעהרערין זיך אריינצוציהען אין דער דירה.

און פאקטיש איז אזוי געווען: ווי די פוילישע לעהרערין איז אנגעקומען צום שול-לאקאל אין דער בעגלייטונג פון 2 פאליציאנטען, האט א המון זיך ענטגעגענגעשטעלט און נישט דערלאזט די פוילישע לעהרערין צו דער שול און דערביי געשריגען: „ס'איז אונזער שול" „מיר ווילען א שול מיט דער דייטשער אונטערריכטס-שפראך"!

אין דעם זעלבען טאג האט זיך מאקע די לעהרערין נישט געקענט אריינציהען. זי האט ערשט געקענט טון אויף צומארגענס אונטערען שוץ פון דער פאליציי

בעה די אונרוהען זענען א רייה פערזאנען ארעסטירט געווארען און נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס.

די אנגעקלאגטע האבען זיך צום טייל מודה געווען אין אנטיילנעהמען אין דער דעמאנסטראציע, ווייל זיי האלטען, אז די דייטשע שול איז נויטיג פאר דער ארטיגער דייטשער בעפעלקערונג.

נאכ'ן אויסהערען די עדות האט גענומען דאס ווארט דער פראקוראר זשאבינסקי, וועלכער האט נעזאגט נישט מעהר ווי די פאר ווערטער, אז ער אונטערשטיצט די בעשולדיגונג.

דער פערטיידיגער אדוו. קעמפנער האט אין זיין רעדע בעגרינדעט דאס רעכט פון יעדער נאציאנאליטעט צו האבען א שול אין איהר מוטער-שפראך.

אין זיין רעפליק האט דער פראקוראר געבעטען א מילדע שטראף פאר די בעשולדיגטע.

דאס געריכט האט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען 11 אנגעקלאגטע זענען פערמשפט געווארען צו 2 וואכען ארעסט, די 70 יעהריגע מארגארעטע מינדעל צו 1 וואך ארעסט, 4 בעשולדיגטע זענען בעפרייט געווארען.

נאכ'ן ארויסטראגען דעם אורטייל האט די 70 יעהריגע מינדעל אויסגערופען;

„איך וויל נישט, אז מ'זאל מיר שענקען די שטראף. איך וויל געהן אין טורמע זיצען, ווייל איך ווייס, אז איך האב פערטיידיגט א גערעכטע זאך".

פראצעסען ביי פערמאכטע טירען.

פאר בעליידיגען דעם פרעמיער מארשאל פילסודסקי.

(§) נעכטען האט דאס לאדזער מיליטער-געריכט ביי פערמאכטע טירען בעטראכט דעם פראצעס געגען דעם קאפיטאן פערדינאנד פאקארני, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט זיך אין א שיכור'ן צושטאנד אין „טעאטראלקע" אויסגעדריקט בעליידיגענד וועגען דעם פרעמיער מארשאל פילסודסקי

דאס געריכט האט דעם קאפיטאן פאקארני פער'משפט פאר אנ'שיכור'ן זיך אין אנ'עפענטליכען לאקאל אויף 3 טעג הויז ארעסט. וועגען דער בעליידיגונג אויפ'ן אדרעס פון מארשאל פילסודסקי, איז דער קאפיטאן פאקארני בעפרייט געווארען פון דער שולד.

*

דאס מיליטער-געריכט האט ביי פערמאכטע טירען בעטראכט דעם פראצעס געגען דעם פארוטשניק פעטשעק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט צוגעשטעלט דער העכערער מאכט א פאלשע שול-צייגניש פון געענדיגטע 8 קלאסען, בעת ער האט נאר געענדיגט 6 קלאסען.

ער איז פער'משפט געווארען אויף 29 טעג הויז-ארעסט.

באהן-קאטאסטראפע הינטער קאלושעק.

משאות-צוג אראפ פון די שינעס.— ווארשאווער צוגען פערשפעטיגט.— קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט נעווען.

(§) נעכטען פארנאכט האבען זיך אין דער שטאט פערשפרייט קלאנגען, אז הינטער קאלושעק איז פארגעקומען א באהן-קאטאסטראפע.

די קלאנגען האבען זיך גענומען דערפון, וואס די צוגען, וועלכע קומען פון ווארשא קיין קאלושעק האבען זיך פערשפעטיגט אויף עטליכע שעה, און דער צוג, וואס קומט אן פון קאלושעק קיין לאדז 7 א זייגער מיט פאסאזשירען פון ווארשא איז געקומען כמעט אינגאנצען א לעדיגער.

מיר האבען זיך דריבער געווענדט צו דער דירעקציע פון וואקזאל לאדז פאבריטשנע, וואו מיר האבען בעקומען פאלגענדע אויפקלערונג.

ארום 5 א זייגער נאכמ. איז א משא צוג, וואס איז געגאנגען פון קראקא קיין ווארשא, 3 קילאמעטער הינטער קאלושעק אין דער ריכטונג צו ווארשא, אראפ פון די שינעס. 4 וואגאנען זענען צושעדיגט געווארען, און די באהן-ליניע איז צושאנדען געווארען אויף עטליכע שעה. קיין מענשליכע קרבנות זענען צום גליק נישט געווען.

פון קאלושעק איז באלד ארויסגעשיקט געווארען א רעטונגס-צוג, וועלכער האט זיך פערנומען מיט אפרייניגען די ליניע.

צום ארט פון דער קאטאסטראפע איז אויך אראפגעקומען דער פראקוראר מאנדעצקי און פאליציי-קאמענדאנט יעזשיערסקי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די קאטאסטראפע איז פארגעקומען צוליב'ן שלעכטען פונקציאנירען פון באהן-וועקסעל אויפ'ן ארט פון דער געשעהעניש.

ארום 8 אין אוונד איז די בעוועגונג אויף דער ליניע צוריקגעבראכט געווארען אין ארדנונג.

לאקאל-שטייער פאר 1927 און פאר די לעצטע 5 חדשים פון יאהר 1926.

(ס) דער לאדזער מאגיסטראט האט אנגעהויבען פונאנדערצושיקען די מאהנונגס-בריף אויפ'ן לאקאל שטייער, וואס איז איינגעפיהרט געווארען פונ'ם 1 טען אויגוסט ה. י. אויפ'ן גרונד פון געזעץ פון 2 אויגוסט ה.י. אנשטאט דעם שטעטישען לאקאל-שטייער און דער מלוכה-שטייער אויף אויסבוי צוועקען.

דער נייער שטייער בעטרעפט 8 פראצ. פונ'ם פאר'מלחמה'דיגען דירה-געלד און איז צאהלבאר אין 4 קווארטאל-ראטעס (פעברואר, מאי, אויגוסט, און נאוועמבער פון יעדען יאהר) א חוץ דעם שטייער פאר'ן יאהר 1927 האט דער מאגיסטראט צוגעשטעלט דעם חשבון פון די לעצטע 5 חדשים פון פאריגען יאהר. דער דאזיגער שטייער איז צאהלבאר 14 טאג נאכ'ן צושטעלען דעם מאהנונגס-בריף.

די, וואס האבען אין פאריגען יאהר איינגעצאהלט דעם גאנצען שטייער, (נישט נאר פאר די 7 חדשים) וועט דער עודף פערעכענט ווערען אויף דעם שטייער פאר די 5 חדשים, נאכ'ן צושטעלען די קוויטונג אין דער שטייער-אפטיילונג (פרייהייטס-פלאץ 1) 1-טער שטאק צימער 8.

נאך איין קאנצערט פון כענקין.

(–) צוליב דעם געוואלדיגען ערפאלג פון וויקטאר כענקין וועט ער געבען נאך איין קאנצערט אין לאדז.

1-טער ציהונגס-טאג פון דער מלוכה-לאטעריע.

די הויפט-געווינסען.

50.000 זל. – נומער 55963.
20.000 זל. – נומער 44856.
5.000 זל. – נומער 53016.
2.000 זל. – נומער 27280.
500 זל. – נומער 6902.
400 זל.– נומערן 49074 52871 63431 71510.
300 זל. – נומער 865 21522 41384 46246 56578 57120.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

גאסטשפילען פון בעריהמטען ארטיסט

יוליוס אדלער

צוזאמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אנסאמבל פרויען: הדסה, האליטש, רעגינא, סאלאמאן, שייעוויטש. מענער: בריז, לאוי, קורץ, קאן קראנץ, שטאקפעדער, ראמשיין און אנדערע.

פרייטאג, דעם 10. דעצעמבער ד. י. 8.30 א זייגער אין אוונד– די סענסאציאנעלע פיעסע פון א. דיומא –

קין

ארער „ושעני און ליידענשאפט" הויפט-ראל „קין" – יוליוס אדלער

שבת, דעם 11. דעצעמבער ד. י.-2 פארשטעלונגען:

3.30 נאכמ. צו ביליגע פרייזען די בעוואוסטע טראגעדיע פון קארל גוצקאוו

אוריאל אקאסטא

הויפט-ראל „אקאסטא" – יוליוס אדלער.

8.30 אוונד — די בעריהמטע דראמע פון א. סטרינדבערג

דער פאטער

די הויפט-ראלע דער „ריטמייסטער"— יוליוס אדלער.

זונטאג, דעם 12 דעצעמבער ד. י. דער נייעסטער שלאגער–

„הינכעמאן"

גארדעראבע פריי! אדמ. לייטער: א. שטאכפעדער.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע. 669

באנק פאלסקי דיסקאנטירט סאוויעטישע וועקסלען.

פערקלענערט דעם דיסקאנטא-פראצענט פון 10 אויף 8.

(–) די לאדזער אפטיילונג פון באנק פאלסקי האט מיטגעטיילט די לאדזער בענק און די לאדזער ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, אז די דיסקאנטא פאר סאוויעטישע וועקסלען איז פערקלענערט געווארען פון 10 אויף 8 פראצ. צו דיסקאנטא ווערען אנגענומען וועקסלען פון די סאוויעטישע האנדעלספערטרעטערשאפטען און פון „סאוופאלטארג", וואס זענען צאהלבאר אין אויסלאנד און זענען נישט לענגער 6 חדשים.

די באנק פאלסקי האט אויך אנגעהויבען ווידער צו דיסקאנטירען וועקסלען, וואס שטאמען פון עקספארט און וואס זענען צאהלבאר אין זלאטיס אין פוילען און אין אויסלאנד. די דאזיגע וועקסלען האט די באנק פאלסקי זייט אפריל נישט דיסקאנטירט.

קאנפערענץ אין דער קהלה

וועגען בשר הזיר.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט די קהלה-פערוואלטונג אנגענומען דעם פארשלאג פון דאזאר האפמאן צו צוזאמענצורופען א קאנפערענץ וועגען דער פראגע פון אריינפיהרען פלייש פון דער פרעמד.

היינט וועט אין דער קהלה פארקומען א קאנפערענץ, אין וועלכער ס'וועלען אנטיילנעהמען די כשרות-קאמיסיע, דער ראבינאט, פארשטעהער פון די העקער, קצבים א. א. וו. די קאנפערענץ וועט זיין א בעשלאסענע.

אומארדנונגען ביים פלאמבירען די גענז.

(-) ווי מיר האבען געמעלדען, האט פון נעכטען אן זיך געדארפט אנהויבען דאס פלאמבירען פון די געשחט'ענע גענז.

נעכטען גאנץ פריה, ארום 4 א זייגער, זענען אין שחט-הויז פון געפליגעל געקומען די שוחטים און א גרויסער המון פון די, וועמענס גענז מ'האט געדארפט פלאמבירען. עס איז געווארען א גרויס געדראנג און ס'איז אוממעגליך געווען איינצוהאלטען די ארדנונג, ווייל יעדער האט געוואלט זיין פריהער אין דער רייה פלאמבירען. ס'איז צום סוף אויסגעבראכען א געשלעג און מען האט געמוזט רופען פאליציי.

עס זענען צוליב דעם אבגעהאלטען געווארען בעראטונגען פון ראבינאט מיט די שוחטים און געזוכט ווענען אופן פון אבהיטען די ארדנונג ביים פלאמבירען.

ליטעראטען-און זשורנאליסטען-פעראיין.

די צייטווייליגע פערוואלטונג פון דער לאדזער אפטיילונג פון ווארשאווער יודישען ליטעראטען-און זשורנאליסטען-פעראיין מאכט אויפמערקזאם, אז אלע די, וועלכע פרעטענדירען צו ווערען מיטגלידער, דארפען זיך ווענדען אין פערלויף פון דער היינטיגער וואך אין די אוונד-שעה'ן: אין רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט" (פעטריקאווער 21) צום ח' שולמאן; אין „לאדזער טאגעבלאט"— צום ח' אבערזשאנעק.

רעפרעזענטאנץ-אוונט פון יוד. פרעסע און ליטעראטור אין לאדז.

אין צוזאמענג מיט דער ארגאניזירונג פון דער לאדזער אפטיילונג פון ווארשאווער יודישען ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין, קומט היינט, מיטוואך, 5 אין אוונט פאר אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „טאז" א בעראטונג פון געזעלשאפטליכע טוער און אינטעליגענץ וועגען דער ארגאניזירונג פון א רעפרעזענטאנץ-אוונט פון דער יודישער פרעסע און ליטעראטור.

צו דער בעראטונג זענען פונאנדערגעשיקט געווארען איינלאדונגען.

ארעסטירט אנ'אפיציר—א גנב.

(§) אין לאדז איז נעכטען ארעסטירט געווארען דער אונטער-אפיציר מארצעלי פלאריאנסקי, וועלכער האט אין פויזען געמאכט א רייה מאלווערזאציעס אין דער פוירער קאמענדאנטור, וואו ער האט געארבייט.

די מיליטער-מאכט האט בעמערקט, ווי פלאריאנסקי גיס-אויס אסך געלד אויף הוליאנקעס אין פויזען און ביים נאכשפיאנירען איהם, האט מען בעמערקט, ווי ער גנב'עט געלד פון דער קאמענדאנטור-קאסע.

מ'האט איהם ארעסטירט, אבער ער איז אנטלאפען; נעכטען האט מען איהם געכאפט אין לאדז.

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאל-ארצט פאר
נירען, בלאזען און
האר - קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 541

Dr. med.
J. Polakow
ספעציאליסט פאר
קינדער-קראנקהייטען
Konstantynowska 37a
טעלעפאן 39-75
נעמט אן פון 5—6½ אוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גערס-מארק, פעטריקאווער 294.

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונט.

– Dr. –
Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז, און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינאווסקא 9
טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med.
M. Kerszner
Zielona 16, tel. 51-96
קינדער און אינערליכע קראנק. נעמט אן פון 3 ביז 4 נאכם. און פון 6 ביז 7 אוונד.

– ד"ר –
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספעציאליסט פאר — —
קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאכמיטאג און אין לעטשניצע „פאמאץ".

א געוועלב
אויף א הויף איז איבערצוגעבען אויף דער ציגעל-גאס א גוטער פונקט אויף אלע מין סחורות אדער אויף א וואוינונג, פראצאווניע, צו ערפאהרען אויף גלובנע 46, וו. 46. 809

ווי אזוי צוריק אריינצוטראגען די אויס־געשטראכענע היפאטעק־חובות?

עס איז פארהאן א געוויסער שיכט פראצ. אינטעליגענטען, בעאמטע, עמי־ריטען און סתם אלטע לייט, וועלכע האבען זיך אין משך פון לאנגע יאהרען שווערע הארעוואניע אפגעשפארט א בע־שטימטע סומע געלד.

צו פראקטיש זענען זיי, אז זיי זא־לען דאס דאזיגע אנגעזאמעלטע געלד, האלטען ביי זיך אין דער היים אונטערן קישען; אליין ווייטער צו בעוועגען דעם קאפיטאל אין מסחר אדער אינדו־סטריע־פערמאגען זיי אפשר נישט די נויטיגע דערצו איניציאטיוו, ענערגיע, פעהיגקייט און ריזיקע.

זוכען זיי טאקע א זיכערן לאקאט פאר זייערע אפגעשפארטע געלדער.

און וואס קאן זיין נאך זיכערער ווי א היפאטעק פון א הויז אדער אנדער אונבעוועגליך אייגענטום? איבעריגענס ברענגט דאך דער לאקאטי־טער אויף א היפאטעק קאפיטאל אויך א בעשטימ־טען צינז.

האבען טאקע מייסטענטייל וויניגער־רירעוודיגע מענשען אוועקגעגעבען זיי־ערע אפשפארונגען אויף היפאטעקען, אזוי האט מען זיך געפיהרט אומעטום און ביי אונז אין פוילען פארשטעהט זיך אויך נישט אנדערש.

די וועלט־מלחמה, וועלכע האט חרוב געמאכט נישט איין סאציאל־עקאנאמישע גרופע, האט אבער אממערצליכסטען געטראפען די דערמאהנטע היפאטעק מלות.

ראשית איז באלד אין אנהויב פו דער מלחמה פארעפענטליכט געווארען א מאראטאריום פאר אלע חובות און ממילא אויך היפאטעטשנע.

אין משך פון דער גאנצער צייט הא־בען די היפאטעק־מלות נישט געקאנט פאדערן צוריק די אוועקגעגעבענע אויף דער היפאטעק קאפיטאלען און אפילו אויך נישט די בעטרעפענדע פראצענ־טער, הגם די בעלי־חובות האבען פון זייער פערמעגען יא געהאט א געוויסע הכנסה.

נאך דער ליקווידאציע פון דער מלחמה האבען זיך גענעבען צו פיהלען אין ווירטשאפטליכען לעבען איהרע נאכ־ווייהענישען, ווי אינפלאציע און אנ־דערע סאציאל־עקאנאמישע טרייסלונגען.

דער פוילישער מארק, ווי מיר גע־דענקען, האט זיך מיט אנ'אקראבאטישע שנעלקייט געקייקעלט אין אפגרונד פון דער דעוואלואציע ממילא האט שוין דעם מלוה אליין נישט געלוינט אויסצומאה־נען זיינע חובות.

די פיפיגע בעל־חובות האבען פער־שטאנען אויסצונוצען די גינסטיגע פאר זיי קאניונקטור בכדי צו „רייניגען" זייערע היפאטעקען.

אהן דער הסכמה און אפט אפילו אויך אהן וויסען פון מלוה, האט דער בעל חוב אריינגעטראגען אין דער מלוכה־קאסע אויף זיין דעפאזיט די בעטרע־פענדע אבער שוין ענטווערטע סומע און אויף דעם סמך איז לויט'ן ארט. 119 פון דעם היפאטעק־רעכט דער דערמאהנטער חוב אויסגעשטראכען גע־ווארען פון דער היפאטעק.

דורך דער צייט האט זיך די וואלו־טע סטאביליזירט און די פריוואט־רעכט־ליכע בעציהונגען האבען זיך אויך אנ־געהויבען צו נארמאליזירען.

ווען עס איז פערעפענטליכט געווא־רען די פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזי־דענט פון 14. מאי 1924 וועגען וואלא־ריזירען די פערלעגענע חובות, האבען די מלות אנגעהויבען זיך צו אינטע־רעסירען מיט'ן גורל פון זייערע לאקאטען. צו זייער גרעסטער ער־שטוינונג האבען זיי זיך דערוואוסט, אז קודם כל זענען זייערע חובות אויס־געשטראכען געווארען פון די היפאטע־קען און צווייטענס איז אויפ'ן חשבון פון זייערע בעדייטענדע קאפיטאלען דעפאנירט געווארען א לעכערליך־קליי־נער סומע, וועלכע איז אגב דורך דער צייט ענטווערט געווארען אזוי, אז דער גאנצער דעפאזיט איז צוליב זיין נישטי־גען בעטראף דורך דער מלוכה קאסע נומא אנולירט געווארען.

די פערביטערטע מלות האבען זיך ארגאניזירט זאגאר אין אינטערנאציא־נאלען מאסשטאב און אנגעהויבען אי־מעטום צו פיהרען א פלאנמעסיגע אקציע פאר דער צוריקשטעלונג קודם כל פון זייערע פערלוירענע היפאטעק רעכט.

דאס העכסטע געריכט האט אין אזא ענין ארויסגעטראגען אנ'אורטייל אז, דער ארטיקעל 121 פון דער היפאטעק־רעכט דארף בעקומען א מאסען אנווענ־דונג. אויף דעם סמך זענען פערפיהרט געווארען א גאנצע רייה פראצעסען און כמעט אין אלע פאלען האט דאס גע־ריכט פעראָרדענט די אויסגעשטראכענע מלות צוריק אריינצוטראגען אויף זייער פריגען ארט אין דער היפאטעק. אזוי האט זיך פראקטיצירט ביז איצט

נאכמעהר: דער מלוה האט אפילו גע־האט דאס רעכט ביז ס'איז נישט ארויס־געטראגען געווארען א געריכטס אורטייל צוריק איינצושרייבען דעם חוב, דער־ווייל אריינצוטראגען אין דער היפאטעק אנ'אסטרזשעזשעניע (ווארנונג) בכדי צו פערזיכערן זיך דאס פאריגע ארט, אויב עס איז שוין אין דער צווישענצייט נישט פערנומען געווארען.

די טעג איז אין היגען קרייז געריכט פארגעקומען א פראצעס פון א געוויסען יאקובסאן געגען איינעם שווארנאלד וועגען צוריק־אריינטראגען דעם אויס־געשטראכענעם חוב אין דער היפאטעק.

דער בעפולמעכטיגער פון בעל־חוב אדוו. מארעק ליפשיץ האט געגען דער אייגענטליכער פרעטענז נישט אפא־נירט. ער איז אבער ארויסגעטרעטען געגען דער פראצעדוראלער זייט פון ענין און אויסגעוויזען, אז דאס געריכט קאן אין דעם פאל נישט ארויסטראגען קיין דירעקטען אורטייל צוריק אריינ־צושטעלען דעם אויסגעשטראכענעם חוב אין דער היפאטעק.

לויט'ן אוסטאוו פון דער ציווילער פראצעדור דארף דער מלוה קודם־כל מאהנען א בעשטימטע סומע און דער אורטייל פון דעם צוגע'משפט'ן חוב קאן ערשט אריינגעטראגען ווערען אין דער היפאטעק אבער שוין נישט אויפ'ן פרי־ערדיגען ארט נאר לויט דער רייהע.

דאס געריכט האט אנערקענט די אויספיהרונגען פון אדוואקאט פאר ריכ־טיג און די תביעה פון מלוה יאקובסאן, צוליב די דערמאהנטע טעמים אפגע־ווארפען.

י. אינפעלד.

עס קלינגט שוין אין גאנץ לאדז,

אז אלע ארט ביטעס. פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע געריכטס־, פינאנס־, אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטאנציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא

„פאלאניא" אלעא 1 מאי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער־אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שווייצער איבערזעצונגען: האנדעלס און פריוואט קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויסצומאהנען מיט אייגענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען צאהלען 25% ביליגער.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע אנפראגען. וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט"

בײם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער ראטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגע־געבען. אויף אנפראגען אהן קופאן קען מען ענטפער נישט געבען ווערען.

גילטיג דעם 7. דעצעמבער 1926.

2595. א לעזער פון ווסכאדניא.

כל זמן דאס אייגענטום־רעכט אויפ'ן פלאץ איז נאך נישט ענטגילטיג פעסט געשטעלט קאן נאך קיין רייד נישט זיין וועגען א „סאמאוואלא" איהר קאנט פא־דערן אין געריכט, פערופענדיג זיך אויפ'ן ארט. 27 פון אוסטאוו וועגען דער שטראף פראצעדור, אז מען זאל דעם פראצעס אפלייגען ביז דאס ציוויל־גע־ריכט וועט נישט ארויסטראגען אין אייער פראצעס קיין אורטייל.

2596. א סימפאטיקער פון „נ. פ."

אויב איהר בעשעפטיגט 5 ארבייטער, מוזט איהר האבען 7. קאטעגאריע פא־טענט. איהר דארפט קודם כל צוצאהלען די דיפעדענץ פון דער 8. קאטעגאריע און עס דראהט אייך נאך א געוויסע געלד שטראף.

2597. א לעזער פון ראדוואנסקא 6.

מיר האבען שוין נישט איינמאל גע־ענטפערט אויף עהנליכע אנפראגען, אז קוים וואוינט מען אליין אין זעלבען לא־קאל, וואו מען ארבייט, דארף עס נישט בעטראכט ווערען פאר אנ'אינדוסטריעלער, נאר פאר א וואוינונגס־לאקאל. עס געהער דעריבער צו דער קאטעגאריע A און ממילא דארף דער פראצענט־סוס פון דירה־געלד פאר'ן גאנצען לויפענדען יאהר נישט געהעכערט ווערען. דאס, וואס האנדעלט זיך וועגען א געוועלב ענדערט נישט די לאגע, סיידען מען האט עס נישט בעדארפען ווייל עס איז נישט קיין וואוין־צוועק.

2598. אנ'אפרעסור איינהאבער.

עס איז א פראגע, צי איהר זענט נאך דאמאל געשטאנען אין האנדעלס־בעצי־הונגען מיט דער באנק, ווי אפט האט איהר געמאכט אפעראציעס מיט דער באנק, ווען האט איהר אריינגעלעגט אין דער באנק דעם לעצטען דעפאזיט אין ווי ס פארע סומע, ווי לאנג פאר דעם פאל האט איהר אויסגעשטעלט דעם לעצטען טשעק אויף דער באנק, אין ערגסטען פאל דראהט אייך ביז 6 וואָ־כען ארעסט.

2599. י. ק–סקי.

עס ווערט נאך גענומען דער שטייער פון לוקסוס־וואוינונגען. אזא שטייער מוזען צאהלען די לאקאטארען, וועלכע פערנעמען גרעסערע וואוינונגען מיט איבעריגע צימערן ד. ה. וועניגער ווי 1 פערזאן אויף א צימער.

2600. ל, וו.

איהר קאנט די דאקומענטען אין א פערזיגעלטען פאקעט איבערלאזען, ביי וועלכען עס איז נישט רעיענט.

2601. ש. ל.

אויב איהר נעמט איבער צוזאמען מיט'ן געשעפט אויך דעם טעלעפאן מוזט איהר בעצאהלען 20 פראצ. פון נארמא־לען אפצאהל.

2602. א לעזער ב. ל.

דורך דער פערמיטלונג פון דער פ.ק.א. אדער פאסט אפטיילונגען קאן מען אי־בער שיקען אין אויסלאנד אהן בעזונ־דערע פארמאליטעטען נישט מעהר, ווי 100 זל.

2603. ב.

מיר האבען שוין א מאל געענטפערט, אז פאר פערלוירענע רעקאמענדירטע פאקעטען נאך אויסלאנד צאהלט די פאסט אנ'ענטשעדיגונג 40 זל.

DR PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט.

דאנטע דוגא 1, טעלעפאן 25-38

ווענערישע און האר־הויט־קראנקהייטען, מענער־שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל), רענטגען־שטראהלען.

נעמט אן פון 1—9 און פון 4—8 אווענד, דאמען פון 4—5 נאכמ.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24

אינערליכע־ און קינדער־קראנקהייטען

נעמט אן פון 6–7, זונטאג פון 3–4.

„די גאס געהערט צו אונז".

(לאדוער פעליעטאן).

אז די „גאס" איז אריין אין דער מאדע, איז איבריג אייך צו דערצעה־לען, איהר האט דאך מן הסתם געליי־ענט אין אונזער צייטונג וועגען דעם גרויסען חלוקי דעות, וואס אויף א גע־וויסער פערזאמלונג האבען נאציאנאלי־סטען און אסימילאטארען זיך געאמ־פערט, יעדער האט געטענה'ט, אז נאר איהם אליין געהערט די „גאס".

איהר הערט? אויף א מאל איז גע־ווארען דער יחסן — די „גאס", יעדער וויל זיך איינקויפען אין איהר יחוס.

איך, ווי איהר קענט מיר, בין נישט קיין אסימילאטאר און נישט קיין נא־ציאנאליסט, נאר א פשוט'ער... מענש, און אלס אזעלכער ווילט זיך מיר אויך אמאל א ביסעל יחוס, און פארוואס טאקע נישט? ווער נאך קומט אזוי אפט אין בעריהרונג מיט די פשוט'ע יודישע יודען פון „גאס", ווי איך?

אט קימען אריין צו מיר צוויי פשוט'ע יודען און הויבען אן תחנונים'דיג צו בעטען:

— חשוב'ער ד–סקי (איהר הערט דבורים, מ'זאגט צו מיר חשוב'ער, בין איך נישט קיין יחסן?) איהר האט דאך א שייכות מיט די גאזעטען, וואס ווע־רען פון אינז פשוט'ע יודען אזוי שטארק (בעמערקונג פון הבחור הזעצער: פאר 5 גראשען אפגוץ־געלד ביים צייטונגס־פערקויפער) געלייענט, האט א הר דאך געוויס געלייענט דעם ארטיקעל „פון געטא ביז צו דע־ קייזערליכער אפע־רע", וואו עס ווערט געשילדערט, ווי אזוי א יודיש יונגעלע מיט'ן נאמען יוסף שווארץ האט אנגעהויבען זיין קאריערע אין דער ריגער יודישער קאהר־שוהל און איז געקומען צו דער מדרגה אלס וועלט־בעריהמטער קאמער־קונסט־זינגער. גלויבט אינז, חשוב'ער ד–סקי (ווידער חשוב'ער) אז ביי אונז אין לאדז זע.ען אויך דא טאלאנטען, מ'דארף זיי נאר ענטדעקען.

אט למשל האבען מיר צוויי יונגלעך, איינער זינגט און דער צווייטער שפילט פשוט אויף בילעטען צו נעהמען... וואל־טען מיר טאקע וועלען האבען די זכיה (איהר הערט פשוט'ע יודען פון גאס ווילען האבען די זכיה) און איהר זאלט זיי אויסהערען, אפשר לאזט זיך פון זיי עפעס מאכען.

איך בין געגאנגען.

די דאזיגע פשוט'ע יודען וואוינען נאטירליך אין באלוט און דוקא נישט אין גאס, נאר כמעט אויפ'ן גאס... אין שטוב ביי א קליינעם טאנצענדיגען פייערל פון א נאפט־לעמפעל טרעף איך צווישען א מחיה קליין און קליי־טשיגע שיועסטערלעך און ברידערלעך דעם צוקונפטיגען שווארץ, די טאטע־מאמע פון די קינדערלעך זענען אין שטוב נישטא, זיי וועבען און שטריקען אין „גאס".

איך פרעג דעם תנ'־בראָ'לע ניין נאמען.

עס שטימט.

— זינג מיר עפעס, יאסעלע, הויב איך אן גלייך צו דער זאך, און יאסעלע ציהט אויס זיין העלזעלע, מאכט צו די איינעלעך און הויבט אן מיט א פער־לוירענער אלט־שטימע, וואס קלינגט נאך געגוג האַרציג „מתי תמלוך בציון", איך ווער פערציטערט, געוואלד געשריי־ען, אט דאס קליינע מוזיק'ל, אט דאס יאסעלע קאן נאך מיך, דעם אונפארטיי־אישען מענשען, מאכען פאר א – מא־נארכיסט...

נאר אזוי ווי יאסעלע וועט שוין קיין מאל נישט זיין, „יאזעף שווארץ" אזוי וועל איך איה"ה שוין קיין מאל נישט זיין קיין מאנארכיסט (איך האלט נישט פון פארטייען אפילו ווען ס'איז דא אפ־צולעקען א ביינדעל...)

כ'געה ווייטער, צייט האב איך ברוך־השם געגוג, איך בין ביים צווייטען צו־קונפטיגען קינסטלער דאס זעלבע בילד מיט מעהר פרישקייט; דער טאטער בעגעגענט מיך מיט א ליבען שמייכעל און מיט גרויס הדרת הכבוד גיט ער מיר די האנד און ווייזט מיר אן צוויי שען זיין חבריה אויפ'ן עלטערן שפרא־צונג, אט דאס איז ער, דער אותו האיש, איך בין געשפאנט, א לעבעדי־גער יונגעלע מיט בלאנדע הערעלעך און בלויע גרויסע אפענע אויגען, פון וועלכע עס שטראהלט גייסט און האפ־נונג, געהט צו צום שיפלאד און נעהמט ארויס א גרויסע אלטע פידעל (ב'אכשא) פון מארמאט, „וויאלא דיגאמבא" און הויבט אן צו אימפראוויזירען פון זמרות נגונים ביז „פרעגט די וועלט אנ'אלטע קשיא" און אלץ און אלט פרענקיש (פרוגיש) געהאלטענעם טאן־ארט, און ווען נישט דער צופאל, וואס ביי איהם האט פלוצלינג געפלאצט די פירטע זייט, וואלט ביי מיר אהן שום צופאל גע פלאצט... דאס געדולד. —

אויך משה'לע וועט, ווי עס זעהט אויס קיין עריקא מארינ' נישט אויס־וואקסען, אבער זיים נישט געפאלען, מיינע ליבע, אייערע קינדער זענען אהן ספק טאלאנטפול, אבער אומוויסענד, פון אזעלכע אומוויסענדע טאלאנטען קע־נען העכסטענס ארויסוואקסען קושע־וויצקי'ס, בעסערס, קווארטינס, אבער נישט קיין שווארצ'ס, יאדלאווקער'ס, זעלמא־קורצ'ס וכדומה.

אבער די טאלאנטען פון אונזער שטאט, אויב זיי האבען געלערנט פער־שאפען זיי אונז נישט ווייניג כבוד, געוויס האט איהר געהערט פון זיי: גליצענשטיין, פיליכאווסקי, בענדער, קאך, שרעטער, טאנצמאן און צולעצט פ. קלעצקי, מיט וועלכען עס קלינגט איצט גאנץ דייטשלאנד.

אלזא, נאכאמאל, זיים נישט געפאלען, וואס אייערע צוויי קינדערלעך וועלען אפשר נישט אויסוואקסען קיין וועלט בעריהמטע קינסטלער, עס וועט זיין גענוג, אז זיי וועלען זיך ערציהען ווי פשוט'ע עהרליכע יודען פון גאס, וועלכע מ'זוכט ווען מ'דארף זיי, – נאר גאט זאל זיי העלפען, אז זיי זאלען די זוכער נישט בעדארפען...

D-ski.

סאַן קאַטערין.

דער טאָג פון אַלטע מיידלעך.

פאַר דעם פענסטער פון די רייכע, צעלעגאַנטע שלאַנקע פּאַריזער מידינעס, אַ מיידעל פון פאָלק מיט ראַפינירטען געשמאַק, גראַציעזער פיגור און פערפּהערענדען שמייכעל. פייער גלאַנצט אין ווינקענדע אויגען. אויף דיגע ליפּען שפּילט דער קאַרמין און אַ שוואַרצע ליניע פערציהט די אָפּגעטאָלטע ברעם ווייט ביז אַ קליינעם יצר־הרע'דיג פערבויגענעם לאָק האָר פאַר דעם אויער.

לויפען איהרע יאָהרען. יאָהרען פון בסדר איינגעבויגענעם רוקען איבער דער גער מאַשין, שטעכט די נאָדעל אין האַנד און מאַכט האַרט די גלאַנציג־לאַקירטע מאַניקיר־פינגער. יאָהרען לויפען, בייטען זיך געליבטע, דאַנסינגען, האָטעלען, אָרימע בוידים־שטיבלעך.

צוויי און צוואַנציג יאָהר. דריי, פיער און צוואַנציג — שוין פינף און צוואַנציג — שנעל פאַרלאָזען — אָ, הייליגע קאַטערין פון אַלעקסאַנדריע, פּאַטראָן פון אַלטע מיידלעך, נעם מיך אונטער דיין שוץ! — שוין אַ קאַטערין!

קרוינט מען זי אין איהר „אַטעליע" פרעהליך, מיט הילכיגען געלעכטער און זי אַליין אַ שטיל צושמייכלענדע לאָזט זיך אַ שוין דעם טראַדיציאָנעלען טשעפּיק מיט גרינע און געלע בענדער גרין בעדייט האָפנונג. אפשר וועט נאָך קומען אַ מאַן. און די געלע פאַרב איז אַ צוזאָג, אַז איהר מאַן וועט זי נישט פערראָטען. ציזאָגען מעג זי דאָך.

אָרעם ביי אָרעם אין דער גאַנצער ברייט פון גאַס, לאַכענדיגע, לוסטיגע, מיט פּאַפּירענע קרוינען, פּערוּיטיגטע, טאַנצענדיג, זינגענדיג לוסטיגע לידלעך:

— אַהער, אַהער יונגערמאַן!

כאַ כאַ כאַ!

— קיש מיך!

איינער, צוויי, אַ פינפטער, צעהנטער פון אַלע זייטען האָט מען אַרומגערינגעלט דאָס אַלטע מיידעל, אַ שיין פנים, אַ צוקנייטשט פנים, ווער קען זעהען? אויסגעקושט אַ פּאָר באַקען. רויט געמאַכט, געשריען, געלאַכט, וואָס רויטער די באַק און מעהר ליסאַיעס. אַלץ גליקליכער איז זי און מעהר זכי־ונות וועלען בלייבען:

— האָט זי אין „סאַן קאַטערין" געהאַט ערפאָלג!

ביינאַכט עפענען זיך ברייט די טאַנץ זאַלען. קימצן אַלטע בחורים, אלמנ'ס — די יונגע זענען היינט דאָ בלוז די נאָכלויפערס און חוזק מאַכערס. טאַנצט מען אַלטע וואַלסען לכבוד די „יונגע יאָהרען" זוכט איינער דעם צווייטען צו געפעהלען. היינט איז עס אַ מצוה. זאָגט דער אַלטער קאַוואַליער אַ וואָרט זיין טענצערין, געפעלט עס איהר קייכט זי אויש פאַר געלעכטער.

אינדערפריה איז שוין דאָס פּאַפּירענע מיצעל צעריסען, די נעכטיגע „העלדין פון טאָג" איז אַלט, ווי פריהער. ביידע איילען זיך צו דער אַרבייט, אין מעטראָ איז ענג. צוקושט מען זיך און ער גיט איהר אַ ראַנדעוואו, אויף — סאַן קאַטערין, איבער אַ יאָהר!

י. האָמסקי

אַ שרעקליכער באַנדיטען אָנפאַל אין אַ קאָלאָניע לעבען מיראָפּאָל.

אין דעם מינסקער „אָקטיאַבר", לייענען מיר:

„אין דער נאַכט זענען צום בירגער קאָרעל, פון דער קאָלאָניע באַדניע, 14 מייל פון מיראָפּאָל, זשיטאָמירער קרייז, געקומען 6 אומבעקאַנטע און געבעטען זיך נעכטיגען. קאָרעל האָט זיי ערלויבט, אָבער אַזוי ווי פאַר אַלעמען איז נישט געווען קיין פּלאַץ, האָט ער דריי פון זיי אָפּגעפיהרט צו זיין זוהן, נישט ווייט פון דאַנען.

„אין מיטען נאַכט רערהערט ער ווי איינער פון די, וואָס האָבען גענעכטיגט ביים זוהן, איז געקומען צולויפען צו די פערבליבענע חברים און מען שושקעט זיך וועגען צוטרעטען צו דער „אַרבייט". קאָרעל האָט צוגעשלאָסען די טיר פון ז'ן צימער, האָט צורעכט געמאַכט זיין רעוואָלווער און גענומען וואַרטען אויף די „חשוב'ע געסט". ווען זיי האָבען אויפגעבראָכען די טיהר און זיך אַ וואָרף געטון אויף איהם מיט מעסערס, האָט זיך דער 60 יאָהריגער קאָרעל נישט פערלוירען און ער האָט אַלע דריי באַנדיטען, איינעם נאָכ'ן צווייטען, דערשאָסען אויף טויט. דערנאָך איז ער אַוועקגעלאָפען צום זוהן. דאָרט האָט ער געטראָפען דעם זוהן מיט דער ווייב און דריי קליינע קינדער געקוילעטע, און די דריי באַנדיטען האָבען געהאַלטען אין ראַבירען די זאַכען פון שטוב. מיט צוויי שאָסען האָט דער אַלטער פאָטער אַוועקגעלייגט אויף אָנ'אָרט נאָך צוויי באַנדיטען. דער דריטער איז אַנטלאָפען".

געשטאָרבען ד״ר סאַרישער חכם־הראשי אין אַמסטערדאַם.

אַמסטערדאַם. (י. ט. א.) דאָ איז געשטאָרבען דער חכם הראשי פון דער ספרדישער קהלה אין אַמסטערדאַם, ה״ב מאַל־ש. חכם פּלאַש שטאַמט פון אַן אַלטער ראַבינער משפחה. ער איז אויך געווען דער ראש הישבה אין אַמסטערדאַם.

בריף אין רעדאַקציע.

וועגען חנוך ספר־התורה.

וואָס האָט אונז געלערנט דער חנוך ספר התורה, וואָס דער „בקור חולים" און „אוזדראָוויסקא" האָט געפייערט היינטיגען זונטאָג און וועלכע רעזולטאַטען האָט ער אונז געגעבען? ליידער נישט קיין גינסטיגע, נישט מאָראַליש און נישט מאַטעריעלע.

עס איז מעהר ווי זיכער, אַז קיין אינסטיטוציע קען נישט עקזיסטירען פון איהר חודש געלד, זי מוז תמיד זוכען אַ זייטיגען גראָשען, און אַזוי זוכט יעדע אינסטיטוציע לויט א הר סדר און געשמאַק, איינע מאַכט בלימעל־טעג עטליכע מאָל אין יאָהר, אַ צווייטע דאַנסינג'ס, אַ דריטע קאָנצערטען און טעאַטערן, דער פּראַקטישער מענש און הויפטזעכליך חסידים האַלטען נישט דערפון.

דאַרף זיך טרעפען אַ גליק־די עלטעסטע און סימפּאַטישסטע חברה בקור חולים אין אוזדראָוויסקא, וואָס איז בעשיידען אין איהרע איינאַהמען, זי קריגט נעשענקט אַ ספר תורה פון אַ פּעריציישען פרומען און אָפּגעהיטענעם „דייטש" און אַ בעל צדקה ה' איזידאָר זילבערשטיין ז״ל (אַ ברודער פון מאַרקוס זילבערשטיין).

אַ זעלטען שעהן ספר, געפעהלט האָט נאָר דאָס אויספּערטיגען און מחניך זיין, האָבען מיר אַרויסגעשיקט 1,500 איינלאַדונגען צו אונזערע מיטגלידער, ווי אויך צו אַלע חברות און אינסטיטוציעס, ומינע און ראַבינאַט. אויסער דעם אָנאָנסירט און געשריבען אַגיטאַציאָנס־בריף אין צייטונגען אום אויסצומיידען דאָס וואָס חסידים האָבען פיינט.

אויסגעפּוצט האָבען מיר דעם זיצונגס־זאַל, וואו מ'האָט געשריבען אותיות און געגעבען ירי״ות, צוגעגרייט מכל טוב און אַ מוזיק פאַר די געסט, וואָס מיר האָבען ערוואַרט, און די שוהל אויסגעפּוצט לכבוד התורה, וואָס מיר האָבען שעהן געפיהרט.

ווער איז געקומען, און וועמען האָבען מיר געזעהען? אַ חרפּה אויסצוזאָגען, קיין הונדערט מענשען מיט די פערוואַלטונג און קאָמיטעט בכלל, ממילא איז די איינאַהמע געווען אַ קנאַפּע, די גרעסטע העלפט האָט די פערוואַלטונג געשפּענדעט, און אַ דריטעל פון דער איינאַהמע האָט קוים געלאַנגט אויף אינקאָסטען און בעשיינען, דעם כבוד התורה.

פרעגט זיך, וואו זענען געווען די פני. דער ראַבינאַט, דער חסידישער עולם אונזערע קאָלעגען און סתם ידידים, וואָס לויבען אונז תמיד אין טאָג אַריין, בפרט די וואָס שיקען שטענדיג פּראָטעסטיעס און לאָזען אונז אפילו אין די מיטאָג און רוה־שעהן קיין מנוחה נישט, אַז מ'זאָל אויפנעהמען די און יענע אין אוזדראָוויסקא?

שוין־זשע איז ביי אַלעמען דער כבוד התורה און כבוד הבריות אָבגעקיהלט און פיהלען נישט, וועלכע פליכטען זיי האָבען פאַר אַזאַ אינסטיטוציע און פאַר אַזאַ אַרבייטער־פערוואַלטונג?

מיר פיהלען זיך פון פּובליקום בעליידיגט און נאָר גוטוויליגע שפּענדען קענען אונז מפייס זיין, ביים כבוד האָט אונז דערהאַלטען די קהלה, וואָס זי האָט אונז געשיקט אַ דעלעגאַט ה' פליוואָצקי אונז ווינשען מזל טוב און געשפּענדעט לטובת החברה, איהר קומט אַ יישר כח, אויך די אַלע, וואָס זענען פאָרט געקומען ערפילען זייער חוב, בפרט ה' ש. בודזינער, וואָס האָט אונז בעעהרט מיט זיין בעזוך און שעהן געשפּענדעט, אַט דאָס איז דער ס״ה פון חנוך ספר התורה.

ב. א. גליקסמאַן.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. וויינער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר־קאָאָפּעראַטיווע מיט פאַי־האַפטונג.

ווינער אָפּערעטע אין סקאַלאַ־טעאַטער
דירעקציע: זעמאַן.
היינט, מיטוואָך־2 פאָרשטעלונגען: 30 3 נאָכמ. צו ביליגע פרייזען
די ווילדע ראָזאַ
אַרלאָוו
8,30 אין אָוונט
צו ביליגע פרייזען
ס'נעמט אנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל. בילעטען אין טעאַטער־קאַסע.

די ליבעס פון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון לעבען אין רוסישען קייזערליכען הויף

פון ל. זאַכער מאַזאָך.

(50

דערביי האָט ער איהם אַ כאַפּ געטון ביי די האָהר, אויפגעהויבען איהם דעם קאָפּ און איינער פונ'ם תליונ'ס קנעכט האָט מיט א רויט־אנגעגליהט אייזען אויסגעברענט אויף פּאַוולאָוו'ס שלייפען דאָס וואָרט „פערראַטער".

דער אומגליקליכער האָט זיך נישט א ריהר געטון, קיין סימן פון לעבען האָט ער נישט ארויסגעוויזען; ווען דער תליון האָט אָבער מיט א גליהענדער צוואַנג אויסגעריסען איהם די נאָזלעכער, האָט ער געעפענט די אויגען און א טיפער זיפץ האָט זיך ארויסגעריסען פון זיין ברוסט.

— איצט גיך, רייס איהם אויס די צונג! — האָט יעליזאַוועטאַ זיך א כאַפּ געטון — כל זמן ער קען נאָך פיהלען.

דער תליון האָט זי געפאָלגט

נאָך איינמאָל האָט פּאַוולאָוו ארויסגעלאָזען אַ געשריי, ווען די גליהענדיגע צוואַנג האָט זיין צונג אָנגענומען, דערנאָך האָט ער זיך אַ צאַפּעל געטון און איז געבליבען ליגען אומבעוועגליך.

דער תליון האָט צוגעלעגט זיין אויער צו פּאַוולאָוו'ס האַרץ.

— איצט איז ער טויט! — האָט ער זיך אָנגערופען אַ צופרידענער, — ביזטו צופרידען מוטערל?

די צאַריצע האָט איהם דערלאַנגט אַ הויפען גאָלד־מטבעות און איז אוועק צו איהר שליטען, ברומענדיג אונטער די נאָז אַ פרעהליך לידעל.

ראַזומאָווסקי'ס מוסר.

אָנגעקומען אין איהר פּאַלאַץ, האָט זי באַלד געהייסען מ'זאָל איהר אריינשיקען ראַזומאָווסקי'ן, און אַז ער איז אריינגעקומען צו איהר אין בודואַר, האָט זי איהם אויפגענומען מיט די ווערטער:

— דו קענסט איצט זיין זהיג, אַלעקסעי, דיין קאָנקורענט האָט נאָר וואָס אויסגעהויכט זיין פערראַטערישע נשמה אונטערן קנוט.

ראַזומאָווסקי האָט געשוויגען.

— איך מוז דיר נאָכאַמאָל דאַנקען — האָט יעליזאַוועטאַ גערעדט — דו ביזט געווען דער ערשטער, וואָס האָט מיך געוואָרנט געגען איהם. אָ, ווען איך וואָלט אַלע מאָל געקענט פאָלגען דיינע עצות אַלעקסעי. אָבער אַזוי פיל מענשען גיבען מיר עצות, אַז איך ווייס נישט, וועמען איך זאָל פריהער פאָלגען.

— דו פאָלג פריהער פון אַלעמען דיין געוויסען, יעליזאַוועטאַ — האָט ראַזומאָווסקי געזאָגט.

די צאַריצע האָט איהם אָנגעקוקט פערוואונדערט. זיינע ווערטער, ווי ס'איז קענטיג געווען, האָבען איהר גאָרנישט געשמעקט.

— ווען דו וואָלסט זיך נאָר געקעגט בעפרייען פונ'ם איינפלוס פון דאָזיגען פראַנצויז! — האָט ראַזומאָווסקי זיך ווידער אָנגערופען אין אַ ווייל'ע ארום — דער דאָזיגער לעסטאָק פערקויפט דיך און דיין לאַנד.

— דו ביזט גערעכט — האָט די צאַריצע געזאָגט. — איך בין זעהר בייז אויף איהם. ער האָט עס מיר געבראַכט פּאַוולאָוו'ן, וועלכער האָט געזאָלט מיך דער'הרג'ענען.

— און אַז דו ביזט איצט בייז אויף איהם, ווי לאַנג וועט עס געדויערען? — האָט ראַזומאָווסקי ארויסגערעדט — מאָרגען וועסטו איהם ווידער גלויבען און פאָלגען זיינע עצות.

— זאָל איך נאָר האָבען עפּעס א ריכטיגע סיבה, פון איהם פטור צו ווערען, וועסטו דעמאָלס זעהן — האָט יעליזאַוועטע געענטפערט.

— דאַכט זיך, אַזעלכע סיבות זענען פערהאַן גענוג.

— למשל?

— כאָטש די סיבה, פאַרוואָס ער לעבט אויף אַזאַ סקאַנדאַלעזען אופן מיט דיין הויף־דאַמע, מיט דער בּאַראָנעסע פאָן מעגדען — האָט ראַזומאָווסקי געענטפערט.

— אויף אַזאַ סקאַנדאַלעזען אופן? וואָס מיינסטו?

— איך מיין — האָט ראַזומאָווסקי געענטפערט — מאַיעסטעט, ס'איז שוין טרויעריג גענוג, וואָס כמעט יעדער אין דיין הויף איז אויסגעלאַסען און פערדאָרבען; ווען מ'טראָגט נאָך ארויס די דאָזיגע אויסגעלאַסענקייט עפענטליך פאַר'ן פאָלק, ווי ד״ר דאָזיגער לעסטאָק טוט עס, און דו פערווערסט עס נישט, דעמאָלט מאַכט עס א שרעקליכען איינדרוק אויפ'ן פאָלק; דער דרך־ארץ פאַר דער צאַריצע פאַלט, די אָרדנונג ליידט דערפון און דאָס רופט ארויס אַלץ נייע פערשווערונגען געגען דיר און דיין רעגירונג.

די צאַריצע האָט איהם אָנגעקוקט פערוואונדערט.

— און דו מיינסט, אַז יעדער סאָרט לעבען אַזאַ איז פערברעכעריש? — האָט זי זיך דערנאָך אָנגערופען.

— יאָ, אַזוי גלויב איך — האָט ראַזומאָווסקי געענטפערט — וואָרום אויב נישט, טאָ צו וואָס איז איינגעפיהרט און געהייליגט די חתונה?

— הייסט עס, אַז דו מיינסט, אַז מיין לעבען איז אויך?...

— יאָ, מאַיעסטעט, דיין לעבען איז אויך פערברעכעריש — האָט ער דרייסט געענטפער.

— און דו האָלסט מיך פאַר אַנ'אויסגעלאַסענע?

ראַזומאָווסקי האָט געשוויגען.

— רעד! — האָט יעליזאַוועטאַ אַ טופּע געטון מיט'ן פוס — איך וויל וויסען דעם אמת, וואָס דו קלערסט וועגען מיר.

— איך מיין — האָט ראַזומאָווסקי געענטפערט, — אַז עס וואָלט בעסער געווען סיי פאַר דיר און סיי פאַר דיין פאָלק, ווען דו וואָלסט חתונה געהאַט.

— אפשר מיט דיר? — האָט די צאַריצע זיך צולאַכט — די אייפערזוכט רעדט פון דיר אַרויס, אַלעקסעי. אָ, ווי קאָמיש דו ביזט.

— ווי קען איך זיך גאָר דערוועגען צו זיין אייפערזיכטיג צו דיר, מאַיעסטעט? — האָט ראַזומאָווסקי זיך אָנגערופען זעהר ערנסט — ווער בין איך און וואָס בין איך? איך פערגעס קיינמאָל נישט ווער איך בין. און דערפאַר קענסטו אַליין פערשטעהן, אַז איך בין הימעל־ווייט פון דעם געדאַנק אפילו וועגען חתונה־האָבען, ווייל דער כבוד פון דער צאַריצע, ווי די פּאָליטישע קלוגשאַפט, פערלאַנגען, אַז דו זאָלסט אַרויפטון אַ צוים אויף דיינע אינסטינקטען...

— דו ווילסט זאָגען, אַז איך זאָל דיר זיין טריי — האָט געלאַכט די צאַריצע — יאָ, יאָ, דאָס וואָס דו ביזט אויסען! דו ביזט אייפערזיכטיג, אַלעקסעי, און מחמת דו ביזט אייפערזיכטיג, פּרעדיגסטו מיר מאָראַל. איך האָב שוין לאַנג בעמערקט, אַז דו האָסט זיך פערענדערט. זינט שובין האָט זיך צוריקגעקעהרט, ביזטו שוין נישט אַזוי פרעהליך ווי אַמאָל. געהסט אַרום אַ דערשלאָגענער. איך האָב דיר וועה געטון, ווייל איך האָב דיך משוגע ליב, אַלעקסעי, ווייל דורך דער אייפערזוכט האָב איך געוואָלט איינהאַלטען דיין ליבע. זיי מיר מוחל, אַלעקסעי.

— איך האָב נישט פאַרוואָס דיר מוחל צו זיין, מאַיעסטעט — האָט ראַזומאָווסקי געזאָגט — נישט דיין ליבע, וואָס דו האָסט געגעבען פּאַוולאָוו'ן האָט מיך אַזוי טיף געקרענקט, נאָר מיין אייגענע פערהעלטעניש מיט דיר קרענקט מיך אָהן אַ שיעור.

יעליזאַוועטאַ האָט אויסגעשטעלט אויף איהם אַ פּאָר גרויסע, פערוואונדערטע אויגען. אַזאַ שפּראַך האָט זי נאָך קיינמאָל נישט געהערט.

— ווי? — האָט זי צום סוף אַרויסגעמורמעלט — דו בעקלאָגסט זיך, וואָס דו ביזט מיט מיר... הייסט עס, אַז דו ליבסט מיך נישט?

— ווען דו רופסט עס ליבע וואָס די אַנדערע געליבטע פיהלען צו דיר, אָדער, וואָס דו פילסט צו זיי — האָט געענטפערט ראַזומאָווסקי — דאַמאָלסט האָב איך דיך נישט ליב. מיין ליבע איז אַנ'אַנדערע. איך פערגעטער דיך ווי אַ הייליגקייט און דערפאַר טוט מיר וועה, ווען איך זעה, ווי מיין הייליגקייט ווערט פערשוועכט פון די נידעריגסטע ליידענשאַפטען.

(פאָרטזעצונג קומט).

TEATR-ŚWIETLNY
„NOWOSCI"
Piotrkowska, róg Głównej

גיזאַנגען פון דער אָפּ. „פּאַיאַצי" פיהרט אויס דער ליבלינג פון לאָ־זער פּובליקום דער אָפּערן טענאָר

ZYGMUNT ULLAS

מאַטאַ: ווען די פרוי וואָלט געהאַנדעלט ווען זי האָט ריכטיג ליב, וואָלט זי אויפגעהערט צו זיין פרוי

„די נקמה פון פּאַיאַץ"

היינט און פאָלגענדע טעג! די גרויסע ערשטישע דראַמע

געשאַפען אויפ'ן גרונד פון ליבעס-געשעהעניש פון א שענער בערן-איינוואוינערין אין מיטען ים און איהר שטורמישען גורל

10 אקטען! 2 עפּאָכעס!

אין פּראָגראַם צווישען אַ־דערע: „Śmiej się Pajacu", „Colombina", „Pierotka i Arlekin"

בעמערקונג: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר.

בעמערקונג: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר.

Ogłoszenie.

Magistrat m. Łodzi

poszukuje LOKALU,

składającego się **z 2-ch pokojów** na biuro w północnej stronie miasta

Oferty należy nadsyłać do Wydziału Gospodarczego, Plac Wolności Nr. 14. 089

פון פּערפומען, קאָלאָנסקע וואַסערן, ווי אויך פון טואַלעט-זייפען, ערטייל איך אויסנאַהמסווייזע

10% ראַבאַט

D. MARKUS

688 **Perfumerja**

PIOTRKOWSKA 59, telefon 28-02

ביטעס און רעקורסען

אין אַלע אמטער שרייבט

„BIP" Cegielniana 40 telefon 20-62

689

אגודת „שלומי אמוני ישראל", לאדז.

מיר האָבען איצט די געלעגענהייט איינצושרייבען אין יאַראָשינסקי'ס האַנדעלסקער-שולע אַ גרופּע אָרטאָדאָקסישע יו.נג-לייט אויף

שלאָסער-קורסען.

פּרטים ערטיילט דאָס סעקרעטאַריאַט פון דער „אגודה" נאַרוטאָוויטשא 11 אין די ביוראָ־שעה'ן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

691

מוטערס!

פאַרלאַנגט אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקען דעם היגיענישען

פודער פאַר קינדער

„Puder Dzidzi"

(מיט'ן העהנדעל) 7571

וועלכער דערהאַלט דעם קינד'ס קערפּער אין געזונדהייט און ריינקייט.

א שאַכטעל 60 גראָשען.

KLINIKA POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNA

Dr. med. S. DRUEBINA, **6-go Sierpnia** (Benedykta) **15/17**, telefon 53-10.

Po gruntownym remoncie klinika została uruchomiona. Przyjmuje się na porody i operacje na I-szą i II gą klasę.

Godziny przyjęć od 10-12. 689

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 $7^{1}/_{2}-6^{1}/_{2}$
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשפּיין-פּאַלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערוועז-קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראַזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	$1-11^{1}/_{2}$ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 ,1-2
ד"ר וויינבערג	אינערע, הערץ לונגען-קר.	$1-11$ $7-5^{1}/_{2}$
ד"ר סטופעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראַדוענטשיק	צאָהן-אַרצט	7-3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2-9

צאָהן-פּאָנדהיילונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, פּאָמבען, א. אז. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע כעמישע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיט אין ד"ר שטאָט.

Dr. med.

B. FROM

אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.

פּאַנסקאַ 12, טעל. 4.2-61

נעמט אָן פון 3—5 נאָכמ. 255

Dr. S. SZNITKIND

Piotrkowska 14

הויט- און ווענער. קראַנקה. עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9—11 פריה פון 1 ביז 4 נאָכמ. און פון 7 ביז 9 אָוונד. 458

Dr. med.

LUDWIK RAPEPORT

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאַזען און האַרן - קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגיערזשער 3 טעל 34-72

נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג און אין דער היים פון 6-8 אָוו.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט —:— אין —:—

לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

א מעבעל-לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען ווי אויך גאַרדעראָבען, אַנטיקען און פּעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, אין כ'צאָהל די העכסטע פּרייזען! קומט און איבערצייגט אייך 289

לעטשניצע „VITA"

פאַר קומענדע קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אויף

פּעטריקאָווער 45, טעל. 47-44.

ביי דער לעטשניצע באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום אויף דער שטעל, קאַבינעט פון פיזיקאַלישע טעראַפּיע, קוואַרץ-לאַמפּ, בערגזון, לאַמפּ „אולטראַ זון", סאָלוקס, בערגאָנטי'ס ענטפּעטונגס-אַפּאַראַט. עלעקטריזאַציע, ליכט-בעדער. דענטיסטיש - ערצטליכער קאַבינעט. ערצטליך קאָסמעטישער קאַבינעט. בעראַטונגס-שטעלע פאַר מוטערס.

אינערליכע קראַנקהייטען:	כירורגישע קראַנקהייטען:
ד"ר מ. דאַווידאָוויטש	ד"ר מ. דאַבולעוויטש
ד"ר י. איטעלסאָן	ד"ר מ. קאַנטאָר
ד"ר ה. קרישעק	ד"ר ע. קוניג
ד"ר אַ. אוריסאָן	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע:
קינדער-קראַנקהייטען:	ד"ר מ. מאַטשעווסקי
ד"ר י. קאַפּלאַנסקי	ד"ר אַ. פּאַגאַושעלסקי
ד"ר יוזעף האָן	ד"ר ר. רייטלער-קוריאַנסקאַ
ד"ר סאַמעט-מאַנדעלס	ד"ר י. שווייצער
הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען:	האַלז-, נאָז-, אויערען, שטימע, שפּראַך-שטערונגען א. ז. וו.
ד"ר ע. עקערט	ד"ר אַ. מאָזור
ד"ר וו. כאַגינאָווסקי	האַלז-, נאָז- און אויערען-קראַנקהייטען:
נערווען-קראַנקהייטען:	ד"ר אַ. זשעבראָווסקי
ד"ר מ. אורבאַך	
אויגען-קראַנקהייטען:	
ד"ר איגנ. מאַרגאָליס	

מויל- און ציינען-קראַנקהייטען.—ערצטען-דענטיסטען:

כ. געצאָוו — פערסטער-לייזעראָוויטש
ה. האַלפּערין — פ. ראָזען

באַקטעריאָלאָגיש-כעם. לאַבאָראַטאָריום ד"ר ושורקאָווסקי.

רענטגען. היילונג פון שפּראַך-שטערונגען, שטימע, שטאַמלען א. אז. וו. דיאַטערמיע, הייל-מאַסאַזש. **אימפונגען נעגען שקאַרלאַטין.** אָפּעראַציעס און אָפּאַטרונקעס. וויזיטען אין שטאָדט, בריקען, גאָלדענע קאָראָנען און קינסטליכע ציינער.—די לעטשניצע איז אָפען פון 9 פריה ביז 8 אָוו. און זונטאָג פון 9 ביז 2 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט

„SALUS"

גלובנא 41 טעל. 46-65. איז עפענט טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אָוו. זונטאָג- פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָווסקי	אויערן האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 1 - 12
ד"ר לאַנדוא	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 5 - 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר וויס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1-2 און פון 6.30-7.30
ד"ר שמערלאָווסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30-6.30 זונטאַג פון 12-1
ד"ר זילבערשטראָם	הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.	פון 11.30-1 און 7-8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען-קראַנקהייטען	פון 10.30-12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאָהן אַרצט פרוי לאַנדוא, סט. גאָלדבערג	צאָהן- און מויל קראַנקהייטען	9.30-12 און פון 4-7, 12-2 און פון 7-8

אַפּאַטרונקעס, אָפּעראַציעס, איינשפּריצונגען, באַקען-שטעלען. אַלערליי אַנאַליזען, (ווי אורין, פלעגמע, בלוט אז"וו) דורכליכטונגען און רענטגען אויפנאַהמען. קורס פאַר שטאַמלער. נעבורטס-הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס, קינסטליכע ציין, קאָראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אז. וו. ספּעצ. קורסען פאַר שטאַמלער. **וויזיטען אין שטאָדט.**

שוץ-אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין. 311

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12, 4—5
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12, 5-6.30
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכטס קר.	12-2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1 - 3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30 - 2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$1^{1}/_{2}-2^{1}/_{2}$
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. באַקען-שטעלע, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען. מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פאַרלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. -- אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען ווי אורין, פלעגמע און בלוט. 2172

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	3—8 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ מטאַראַפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3 - 7.30

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּאָמבען א. אז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז 1 ₪ וואָכען -- 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ 1 ₪ וואָכען — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער.—פאַר אַדרעס ענדערונג פון די אַבאָנענטען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די ש־טונג־ספּרעציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

אָנאָנסען - פּרייז: פאַר 1 מיל.מעטער שורה — פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 10 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פּריוואַט 30 גראָשען. נעבן טעקסט 16 גר. פּריוואַט 15 גראָשען.— פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. —

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druki „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.